

CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2023

CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2023

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.
Romania and Moldova

CHIȘINĂU 2023

Coordonatori:

Petru Macovei
Raimar Wagner

Redactor: Viorica Zaharia

Autori:

Victor Moșneag
Anatolie Eșanu
Ion Preașcă
Victoria Borodin
Julieta Savițchi
Natalia Zaharescu
Piotr Garciu
Felicia Crețu

Paginarea computerizată:

Angela Ivanesi

Chișinău 2023

Tipar: Bons Offices SRL

Lucrarea a fost publicată de către Biroul pentru România și Republica Moldova al Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate, cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane, în cadrul proiectului „Dezvoltarea cooperării cu societatea civilă în țările Parteneriatului Estic și Rusia”. Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate, dar și Ministerul Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane, nu sunt responsabile pentru conținutul publicației. Părerile exprimate în această publicație sunt exclusiv ale autorilor. Acestea nu reflectă obligatoriu opiniile Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate, dar nici ale Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane. Această publicație poate fi reprodusă, stocată sau transmisă sub orice formă sau prin orice mijloace doar cu permisiunea scrisă a editorului. Întrebările referitoare la reproducerea în alte condiții decât cele prezentate trebuie adresate Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate la adresa: bucharest@freiheit.org

Federal Foreign Office

DESCRIEREA CIP A CAMEREI NAȚIONALE A CĂRȚII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Cartea Neagră a risipei banilor publici în Republica Moldova / Victor Moșneag, Anatolie Eșanu, Ion Preașcă [et al.]; coordonatori: Petru Macovei, Raimar Wagner; Biroul pentru România și Republica Moldova al Fundației Friedrich Naumann pentru Libertate, Asociația Presei Independente (API). – Chișinău: [S. n.], 2023 (Bons Offices) – . – ISBN 978-5-36241-109-1.

2023. – 2023. – 83 p.: fot., il. – Aut. indicați pe verso f. de tit. – Editat cu suportul financiar al Ministerului Afacerilor Externe al Republicii Federale Germane. – [1000] ex. – ISBN 978-5-36241-110-7.

336.14:343.351(478)

C 27

CUPRINS

Cuvânt înainte	4
Afaceri pe bani publici: finul – președinte de raion, nașul – consilier raional și om de afaceri care câștigă licitații de milioane în raion	5
Patimile cotelor valorice la 30 de ani de la dispariția colhozurilor. Cazul Baraboi, Dondușeni	20
Drumuri cu dedicație la Buda, Călărași. Spre grădiniță – beton care crapă și se desprinde, spre casa primăriei și a unui consilier – strat gros și durabil	28
„Au vrut să economisească cinci copeici și au pierdut milioane”. Cum a fost majorat prețul unui proiect „ieftin” de construcție al unui bloc de studii la un liceu din Durlești	37
Sistemul E-Dosar de la Procuratura Generală: cum au fost cheltuite 1,8 mln de lei pentru îmbunătățirea unei baze de date care funcționează anevoios	46
Chinurile Teatrului din Cahul: 30 de milioane de lei cheltuite, alte 13 milioane de lei necesare, un antreprenor decedat și o trupă care și-a pierdut speranța	52
Proiecte fantomă în Găgăuzia pe bani europeni	68
Asfaltul returnat la Codru	78

CUVÂNT ÎNAINTE

Culegerea de investigații jurnalistice „**CARTEA NEAGRĂ a risipei banilor publici în Republica Moldova**” oferă în fiecare an publicului larg și instituțiilor anticorupție o imagine sintetizată a schemelor și practicilor folosite de diverși actori pentru obținerea unor câștiguri personale din administrarea banilor publici. Sunt prezentate, de asemenea, cazuri de neglijență gravă în gestionarea unor proiecte cu investiții importante din fonduri europene și naționale, care duc la zădărnicierea inițiativelor de îmbunătățire a infrastructurii și stagnează dezvoltarea comunităților.

Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate și Asociația Presei Independente (API) elaborează „Cartea Neagră” începând cu anul 2019. Suntem la a cincea ediție, iar scopul acestui demers este să ajutăm publicul din R. Moldova să se informeze temeinic și documentat asupra modului în care administrațiile centrale sau locale gestionează treburile publice și, în același timp, să susținem jurnaliștii de investigație. Contribuim astfel la consolidarea unei societăți transparente și democratice, în care există responsabilitate pentru lucrurile făcute prost și presiune publică în favoarea integrității și luptei anticorupție. În același timp, cartea, datorită vigilenței jurnaliștilor de investigație, reprezintă un instrument de monitorizare a eventualelor derapaje de la normele consacrate de bună guvernare și transmite un mesaj autorităților că activitatea lor este urmărită și poate fi investigată la primul semn de neregulă.

Unele anchete din acest proiect au fost realizate și în format video, pe care publicul le poate viziona prin intermediul codurilor QR de la sfârșitul cărții. Prezentându-le în diferite formate, facilităm astfel lectura și folosim oportunitatea de a demonstra probele și documentele pe care jurnaliștii de investigație își fundamentează constatările.

În încheiere, nu pot să nu remarc cum în cei opt ani, de când sprijinim cu proiectele noastre jurnalismul în Republica Moldova, media independentă a crescut atât în număr, cât și în calitate, constituind pilonul central în supravegherea publică pentru o bună guvernare la nivel central și local. Astfel, doresc tuturor jurnaliștilor care fac investigații și în viitor aceeași energie, determinare și perseverență de care au dat dovadă, iar pe cei tineri îi îndemn să încerce și acest drum, totodată cu promisiunea să publicăm și în ediția din 2024 rodul muncii lor.

RAIMAR WAGNER,

Director de proiect, Fundația Friedrich Naumann pentru Libertate (Germania),
Biroul pentru România și Republica Moldova

AFACERI PE BANI PUBLICI: FINUL – PREȘEDINTE DE RAION, NAȘUL – CONSILIER RAIONAL ȘI OM DE AFACERI CARE CÂȘTIGĂ LICITAȚII DE MILIOANE ÎN RAION

**VICTOR MOȘNEAG, ANATOLIE EȘANU,
ZIARUL DE GARDĂ, 21 iulie 2023**

O întreprindere individuală gestionată de nașul de cununie al președintelui raionului Glodeni a câștigat în perioada mandatului acestuia contracte de peste 23 de milioane de lei cu instituții ale statului din nordul țării. Majoritatea contractelor au fost obținute în urma unor licitații organizate de entități din raionul Glodeni, inclusiv de Consiliul Raional.

Ion Cojocari a devenit președinte de raion în 2019. De atunci, întreprinderea nașului său, omul de afaceri Alexandru Gamureac, care este și consilier raional în Glodeni, și-a extins, subit, domeniile de activitate, trecând de la afacerile cu mobilă și materiale de construcții la reparația clădirilor și drumurilor, amenajarea terenurilor de sport și instalarea sistemelor de iluminare stradală, pe banii statului.

COJOCARI ȘI GAMUREAC, COLEGI ÎN PDM-UL LUI PLAHOTNIUC, APOI – ÎN PDCM-UL LUI CHICU

Ion Cojocari (35 de ani) a fost ales președinte al Consiliului Raional (CR) Glodeni în aprilie 2019 și apoi reales în această funcție în decembrie 2019 din partea Partidului Democrat din Moldova (PDM). Înainte de a deveni președinte de raion, fusese din 2015 consilier raional în Glodeni și manager de vânzări la Biroul Comercial Glodeni al SA „Furnizarea Energiei Electrice Nord”. Cojocari a făcut parte din Organizația de Tineret a PDM, fiind președintele Organizației de Tineret Glodeni a formațiunii.

În luna aprilie 2023, s-a anunțat că președintele raionului Glodeni a părăsit Partidul Social Democrat European, urmașul PDM, și a aderat, împreună cu nouă primari din raionul Glodeni, la Partidul Dezvoltării și Consolidării Moldovei (PDCM), condus de fostul premier Ion Chicu. Pe 11 iunie 2023, Cojocari a fost ales vicepreședinte al PDCM, responsabil de domeniul dezvoltare regională și cooperare transfrontalieră.

Alexandru Gamureac (36 de ani) este consilier raional în Glodeni, ales, la fel ca și Ion Cojocari, pe listele PDM. Până în noiembrie 2022 el a deținut și un mandat de consilier local în satul de baștină, Fundurii Vechi, la fel, din partea PDM, ales inițial în 2015 și reales în 2019.

La 15 noiembrie 2022, Comisia Electorală Centrală (CEC) i-a retras însă mandatul de consilier local, după ce Autoritatea Națională de Integritate (ANI) a constatat că a încălcat regimul juridic al incompatibilităților, deținând simultan funcția de consilier și cea de specialist responsabil de problemele tineretului și sportului în cadrul Primăriei Fundurii Vechi. A rămas cu mandatul de consilier raional.

Din august 2015, Alexandru Gamureac este fondator și administrator al Întreprinderii Individuale (ÎI) „Gamureac Alexandru”. La fel ca și Ion Cojocari, Alexandru Gamureac a făcut parte din Organizația de Tineret a PDM, iar la începutul anului 2023 a aderat la PDCM, fiind acum vicepreședintele Organizației Teritoriale Glodeni.

„SCUMPII NOȘTRI NĂNĂȘEI”

Pe Ion Cojocari și Alexandru Gamureac nu-i unește însă doar activitatea politică și cea din CR Glodeni. O fotografie publicată în noiembrie 2019 pe rețelele de socializare de soția lui Ion Cojocari demonstrează că Alexandru Gamureac este nașul de cununie al președintelui raionului Glodeni. „Scumpii noștri nănășei”, este mesajul care însoțește o fotografie cu cei patru de la nunta familiei Cojocari.

ÎI „Gamureac Alexandru” deține un magazin de materiale de construcții în satul Fundurii Vechi. Datele publice arată că în 2019, după patru ani de activitate, în perioada în care Ion Cojocari devine președinte al raionului Glodeni, iar Alexandru Gamureac – naș de cununie al acestuia, întreprinderea își extinde, subit, domeniile de activitate, iar din 2020 devine o prezență constantă la achizițiile publice organizate în raion, dar și în alte localități din zona de nord a țării. Până în 2019, compania se ocupa de producerea și comercializarea mobilei și a materialelor de construcții.

Datele de pe portalurile Agenției Achiziții Publice (AAP) arată că până să devină Ion Cojocari președinte de raion, întreprinderea obținuse doar un singur contract cu statul. În 2018, pentru 167 de mii de lei, ÎI „Gamureac Alexandru” obținuse dreptul de a repara bucătăria gimnaziului din Hîjdieni. În aprilie 2019, lună în care Ion Cojocari devenea președinte de raion, întreprinderea obținea dreptul de a efectua lucrări de reparații la acoperișul secției de prelucrare a lemnului din cadrul Întreprinderii pentru Silvicultură Glodeni, pentru suma de 599 de mii de lei.

CONTRACTE ÎN URMA UNOR LICITAȚII PUBLICE ÎN VALOARE DE PESTE 23 DE MILIOANE DE LEI, MAJORITATEA ÎN RAIONUL GLODENI

Datele publice relevă și un alt aspect al activității întreprinderii individuale. În 2018 întreprinderea avea doar doi angajați. Încet-încet, numărul lor s-a tot mărit, iar în 2021, conform aceluiași informații publice, firma avea deja 12 muncitori angajați oficial. În aceeași perioadă au crescut și veniturile declarate: de la 680 de mii de lei în 2018 și pierderi de 112 mii de lei – la 5,5 milioane în 2021 și profit de 648 de mii de lei. Nu sunt încă disponibile datele pentru anul 2022, cel mai prolific an din istoria întreprinderii lui Alexandru Gamureac.

În perioada august 2020 – iunie 2023, ÎI „Gamureac Alexandru”, conform informațiilor de pe portalul AAP, a câștigat nu mai puțin de 24 licitații organizate de instituții ale statului din nordul țării, în sumă totală de circa 23 de milioane de lei. Majoritatea lor, în valoare de circa 18 milioane de lei, au fost organizate de instituții publice din raionul Glodeni.

PESTE ȘAPTE MILIOANE DE LEI CÂȘTIGAȚI ÎN URMA UNOR CONTRACTE CU INSTITUȚIA CONDUSĂ DE FIN, CARE ESTE ȘI PREȘEDINTELE COMISIEI DE LICITAȚII

În perioada 2022 – mai 2023, ÎI „Gamureac Alexandru” a câștigat și cinci licitații organizate de CR Glodeni, condus de Ion Cojocari, cu o valoare totală de circa șapte milioane de lei. Patru dintre ele au fost pentru „lucrări curente de profilare și plombare a drumurilor locale de interes raional” sau pentru reparația unor drumuri care leagă sate din raionul Glodeni. Cel mai bănos contract, în sumă de 4,2 milioane de lei, a fost semnat în mai 2023, pentru etapa a treia a lucrărilor de reparație capitală a drumului Ciuciulea – Dușmani – Limbenii Vechi.

Primele două etape fuseseră câștigate de alte companii, cu activitate de mai mulți ani în domeniul reparației drumurilor. Reprezentanții companiilor care au pierdut licitația susțin însă că nu au pretenții sau evită să discute despre întreprinderea care a câștigat-o. „Am participat, am pierdut și m-am dus la alta. N-am pretenții față de nimeni”, ne-a transmis **Nicolae Teodorescu**, directorul SA „Drumuri Bălți”, care

participase la această licitație. „Sunt concurenți și nu vreau să discut”, ne-a mai spus.

O poziție similară a avut și **Vladimir Badrajan**, directorul companiei „Primatex-Nord”. „Participăm des la licitații. Am pierdut, am pierdut, m-am dus mai departe, nu m-am complicat cu detalii. La ziua de azi, oameni nespecialiști în domeniu pot să participe unde vor, așa e legislația R. Moldova. Ne chinuim, investim în oameni, salarii, certificări, să fim la un nivel european, dar legislația permite să participe oricine. Nu știu cui este afiliată (întreprinderea care a câștigat licitația, n. r.), nici nu m-am interesat. Nici nu știu cine e președinte de raion acolo, pentru că noi participăm în toată țara”, a menționat Badrajan.

Îi „Gamureac Alexandru” a câștigat alte trei licitații organizate de CR Glodeni pentru reparația sau întreținerea drumurilor din raion: „lucrări curente de profilare a drumurilor locale de interes raional (variante albă)”, „lucrări curente de profilare și plombare a drumurilor locale de interes raional”, „lucrări de reparație a drumului Fundurii Noi – Limbenii Vechi – Ustia. Amenajarea trotuarelor”. În toate cazurile, oferta întreprinderii lui Alexandru Gamureac a fost cea mai bună din punct de vedere financiar, depășind ofertele altor companii specializate în reparația și întreținerea drumurilor.

La o altă licitație organizată de Consiliul Raional, pentru „amenajarea terenului de minifotbal din covor cu iarbă artificială în orașul Glodeni”, întreprinderea lui Gamureac nu a avut rival, fiind singura participantă la licitația în valoare de 599 de mii de lei.

Licitațiile organizate de CR Glodeni sunt gestionate de o comisie de licitații, condusă chiar de președintele raionului, Ion Cojocari. **Angela Onuțu**, specialistă în achiziții publice în cadrul Consiliului și una dintre membrii Comisiei, susține că președintele raionului niciodată nu a încercat să influențeze pentru ca firma nașului său să câștige vreo licitație. „Aoleu. Nici într-un caz. Sigur că nu. Orice agent economic poate să participe la procedurile de achiziție dacă el consideră că este necesar. Cine depune oferta, se vede ora și data indicată în program. Este comisie, se face evaluarea ofertelor. Dar, vă spun, niciodată nu am auzit așa ceva, ca să influențeze. Noi activăm după legislația în domeniu. E foarte transparent totul”, a punctat angajata Consiliului.

ALTE LICITAȚII – LA PRIMĂRIILE CONDUSE DE COLEGII DE PARTID. „PE MINE POATE SĂ MĂ INFLUENȚEZE NUMAI UNUL SINGUR, DUMNEZEU”

În 2022, firma lui Alexandru Gamureac a câștigat șase din cele 16 licitații publice organizate în raionul Glodeni pentru implementarea proiectelor din programul „Satul European”. Multe dintre contractele semnate de întreprinderea nașului președintelui de raion sunt încheiate cu primăriile conduse de colegii săi de partid. În 2021, la Vișoara, de exemplu, unde primar este Cătălin Bogdan, fost coleg cu Gamureac și Cojocari în PDM și acum în PDCM, ÎI „Gamureac Alexandru” a amenajat teritoriul adiacent străzii centrale din localitate.

Cătălin Bogdan afirmă că lucrările au fost efectuate calitativ și că relațiile la nivel politic nu au avut vreo influență. „Pe mine nu mă interesează chestiile astea. N-are una cu alta nimic. S-a câștigat prin licitație, iar licitația s-a făcut prin intermediul AIPA. Noi cât suntem verificați și prin câte trecem, ce relații pot să mai fie. Ai făcut lucrul, s-a plătit, n-ai făcut... Cât a fost mersul lucrărilor, am fost verificați de specialiști din cadrul Agenției”, a precizat primarul de Vișoara.

În satul Cobani, unde primar este un alt coleg de partid, **Ivan Pluta**, care a trecut și el recent de la PSDE la PDCM, firma lui Gamureac a efectuat lucrări de reparație la grădiniță, pentru 1,8 milioane de lei. „N-are nimic de-a face nănașul cu finul. Pur și simplu, dacă ne uităm la asta, noi toți suntem naș sau cumătru. Noi dacă să ne gândim bine, eu și cu tine-s neam”, afirmă Ivan Pluta, primarul satului Cobani. „N-o fost influențat de nimeni. Bolnavul când se duce la doctor, doctorul îl întreabă din ce partid îi? Ce are partidul cu lucrările și cu toate astea? La mine partidu-i pe ultimul loc. La mine-n primul rând e lucrul, dar în al doilea rând, sunt oamenii din sat”, precizează primarul de Cobani. Întreprinderea lui Gamureac efectuează și în 2020 lucrări în sat, construind blocul sanitar al Gimnaziului.

Și **Alexandru Cojocari**, primarul satului Ustia, acolo unde întreprinderea lui Gamureac a obținut dreptul să efectueze „lucrări de construcție a terenului sportiv universal pe lângă Casa de Cultură”, pentru circa jumătate de milion de lei, neagă că cineva l-ar fi influențat pe parcursul derulării licitației. Alexandru Cojocari este și el fost membru PDM-PSDE, trecut ulterior la PDCM-ul lui Chicu. Alexandru Cojocari

este și fratele președintelui raionului Glodeni, Ion Cojocari. „La dânsul a fost cel mai mic preț. Și normal. Noi nu am avut atribuții. Guvernul, ei banii au alocat”, afirmă Cojocari. Deși conform datelor de pe panoul de lângă viitorul teren de sport, lucrările urmau să fie finalizate la mijlocul lunii iunie, la începutul lunii iulie, pe șantier încă mai era de lucru. „Lucrările trebuiau să fie gata în iunie... Pe data de 15 trebuiau să fie gata. Vedeți, undeva 80%... vedeți singur. A rămas numai covorul de pus și bara de fotbal. De ce nu au reușit? Eu mă gândesc că lucrările îs mai multe și nu s-au încadrat. Numai de asta”, susține primarul de Ustia, care nu ezită să-l laude pe nașul fratelui său. „Anul trecut mi-a făcut reparație la grădiniță. Mi-o făcut 100%. Așa de ideal. O câștigat el, Dumnezeu cu dânsul, putea să câștige și altcineva”, susține Cojocari.

ZdG: Faptul că el e nașul fratelui Dvs., n-a influențat?

Alexandru Cojocari: Dar ce are nașul și cu asta? Nașul asta e când stau la masă, astea-s neamuri cu bani, cinstit. Ce are asta? El ca specialist, treaba lui. Ca rude... Pe mine poate să mă influențeze numai unul singur, Dumnezeu. Mai mult nu poate să mă influențeze nimeni.

LA CUHNEȘTI – CÂȘTIGĂTOARE, DEȘI NU A AVUT CELE MAI BUNE OFERTE: „ACOLO A SUNAT PRIMĂRIȚA ȘI A SPUS CĂ «EIII, CE NU ÎNȚELEGI, ĂSTA-I DE-AL NOSTRU. DĂ-TE ÎNTR-O PARTE ȘI GATA»”

ÎI „Gamureac Alexandru” a câștigat licitații și atunci când nu a oferit cea mai bună ofertă financiară. La Cuhnești, întreprinderea lui Gamureac a câștigat două licitații, ambele în 2022, în valoare totală de peste trei milioane de lei. Cea mai valoroasă dintre ele (2,59 milioane de lei) viza „instalarea sistemului de iluminare stradală eficientă” și a fost finanțată din proiectul „Satul European”. Oferta ÎI „Gamureac Alexandru” a fost desemnată câștigătoare, chiar dacă prețul propus era cel mai mare dintre toate cele patru oferte depuse – cu peste un milion de lei mai mare decât oferta cu cel mai mic preț, propusă de „Zepto” SRL, o companie din Chișinău, specializată pe lucrări în domeniul electricității și iluminatului stradal. Deși a depus o contestație, „Zepto” SRL a retras-o ulterior. „Noi atunci am participat la foarte multe licitații, că era Satul European și nu aveam când să dăm la contestații, că trebuia să ne pregătim de alte licitații. Unde ne alegeau câștigători

– mergeam mai departe, unde nu – am lăsat așa, nici nu am analizat”, spune **Dmitrii Rotari**, administratorul „Zepto” SRL. Ofertele celor trei companii care au oferit prețuri apropiate (între 0,92 și 1,26 milioane de lei), mult mai mici decât ale ÎI „Gamureac Alexandru” (2,16 milioane de lei), au fost respinse pe motiv că „oferta este anormal de scăzută”, așa cum este indicat pe site-urile care publică informații despre achizițiile publice. „Primăria a cerut să dăm o explicație de ce este așa de mic prețul. Toate firmele cred că au dat explicația aceasta. Noi am dat explicația că așa e prețul”, explică **Gheorghii Ciliuța**, administratorul altei firme participante la licitație, care se clasase pe locul trei după prețul oferit.

A doua licitație câștigată de ÎI „Gamureac Alexandru” la Cuhnești, în valoare de 685 de mii de lei, a fost organizată pentru achiziționarea lucrărilor de reparație capitală la grădinița-creșă nr. 1. În acest caz, oferta prezentată de Gamureac s-a clasat pe locul trei după prețul propus (570,9 mii de lei, fără TVA), cu 65 de mii de lei mai mult decât cea mai mică ofertă de preț, depusă de firma „Stanila Agro” SRL. „Știți cum, nu vreau să vorbesc de rău sau de bine, dar acolo a sunat primărița și a spus că «Eiii, ce, nu înțelegi, ăsta-i de-al nostru. Dă-te într-o parte și gata». Cum puteai să mai contestezi?”, ne-a spus **Vladimir Stanila**, administratorul „Stanila Agro”, atunci când l-am întrebat despre licitația de la Cuhnești.

Victor Schin, consilier local în Cuhnești, susține că nici el, nici alți colegi, nu cunosc detalii despre derularea acestor licitații. „Ce ține de contracte, noi nu cunoaștem nici firmele, dacă e să vorbim sincer. În ședințele Consiliului, noi de câte ori cerem informații și devizele de cheltuieli, contracte, absolut nimic nu ni se prezintă. S-a făcut licitație, dar s-a ales compania cu cea mai mare ofertă. Straniu e puțin zis. Noi știm așa: că un primar încearcă cumva, dacă vrea ca anumite lucruri să meargă în sat, le face cât mai econom, ca să poți face cât mai multe lucruri. Dar..., la noi se vede că se fac lucrurile invers”, remarcă Victor Schin.

PRIMĂRIȚA DE CUHNEȘTI: „NICIODATĂ NU AU FOST SOLICITĂRI ȘI NICIODATĂ NU S-A APĂSAT”

Angela Ceban, primăriță de Cuhnești, aleasă în 2019 din partea Partidului „Șor”, confirmă că întreprinderea lui Alexandru Gamureac a

câștigat licitațiile din satul pe care îl conduce, pentru că celelalte oferte ar fi fost „anormal de mici”. „În regulamentul cu privire la licitații este un punct care spune că trebuie să iei prețurile reale, dar unele erau prea coborâte. După devizul nostru de cheltuieli, nicidecum nu se încadrau cu caietul nostru de sarcini”, argumentează primara. Ea spune că știe despre relațiile dintre firma câștigătoare și președintele raionului, dar neagă că ar fi fost influențată.

„Niciodată nu au fost solicitări și niciodată nu s-a apăsător. Noi am știut de lucrul ăsta, știm că președintele e nănașul, dar nu gestionează el. Noi tot timpul am lucrat la direct cu dl Gamureac... Din partea dlui președinte n-am avut niciodată nici presiuni, nici să zică, ia vedeți, sau nu mai știu ce. Niciodată. Asta-i aderație. Aberație, cum li se mai spune”, ne-a spus Angela Ceban.

Primara neagă și afirmația reprezentantului firmei „Stanila Agro” SRL, precum că la licitația pentru reparația grădiniței câștigătorul ar fi fost știut din start. „Așa că să nu se bage, că nu știu ce, nu am avut niciodată așa reclamație sau așa discuție nu am avut cu nimeni. Cum poți să spui așa ceva? Îmi pare rău, nu”, a argumentat primara. Ea afirmă că ar fi prezentat consilierilor toate documentele solicitate și că lucrările pentru iluminatul stradal din localitate ar fi „pe ultima sută de metri”.

ALTE LICITAȚII CÂȘTIGATE, LA PRIMĂRII CONDUSE DE PRIMARI CE REPREZINTĂ ALTE FORMAȚIUNI: „EU CRED CĂ N-O FOST TRUCATĂ, MĂ GÂNDESC EU”

Îl „Gamureac Alexandru” a câștigat și alte licitații, organizate de primării conduse de exponenții altor partide. În Dușmani, r. Glodeni, de exemplu, întreprinderea a câștigat dreptul de a repara cantina gimnaziului din localitate, pentru 1,37 milioane de lei. Deși datele publice arată că a fost semnat un contract încă în luna noiembrie 2022, lucrările nu au fost finalizate, iar la începutul lunii iulie, pe șantier nu era niciun muncitor. „Eu pe dl Gamureac l-am văzut acum și nu a fost nicio influență nici din partea președintelui, nici din partea lui Gamureac, absolut nimic, nicio influență. Pur și simplu, licitația. Eu cred că n-o fost trucată, mă gândesc eu. Asta-i situația”, ne-a transmis **Petru Rusu**, primarul de Dușmani, care a câștigat alegerile din 2019 pe listele Partidului „Șor”, declarat neconstituțional între timp.

Și la Ciuciulea, tot din raionul Glodeni, unde în 2019 primar a fost ales Ilie Calistru din partea Blocului ACUM, firma lui Gamureac a câștigat dreptul de a repara cantina gimnaziului, pentru o sumă similară – circa 1,37 milioane de lei. Într-o discuție cu ZdG, primarul de Ciuciulea ne-a spus că nu vrea să vorbească în fața camerei de filmat, dar ne-a dat asigurări că licitația nu a fost trucată, la ea participând un singur agent economic – ÎI „Gamureac Alexandru”. Întreprinderea câștigase anterior în localitate o altă licitație, pentru reparația unei străzi.

GAMUREAC: „INCLUSIV ZIARUL DE GARDĂ, DACĂ-ȘI FACE O COMPANIE ÎN CONSTRUCȚII, POATE SĂ PARTICIPE LA ORICE LICITAȚIE DIN TOATĂ ȚARA”

Pe **Alexandru Gamureac** l-am întâlnit în orașul Glodeni, pe un mic șantier, unde supraveghea cum câțiva bărbați amenajau terenul adiacent construcției „Locuință protejată”, un proiect implementat de CR în parteneriat cu organizația finanțatoare „Caritas Cehia”. Întreprinderea lui Gamureac a obținut anterior dreptul de a construi acest obiectiv. În acest caz, deși este un proiect comun între Consiliu și organizația din Cehia, ÎI „Gamureac Alexandru”, nefiind bani publici la mijloc, a fost desemnată să efectueze lucrările fără ca licitația să fie organizată prin intermediul sistemului de achiziții publice. La începutul anului 2023, aceeași întreprindere a implementat un alt proiect în Glodeni finanțat din surse externe: construcția spălătoriei sociale pentru bătrâni și persoane cu dizabilități. Proiectul a fost finanțat cu ajutorul Uniunii Europene și al Fundației Soros Moldova. Alexandru Gamureac susține că nici aceste proiecte, finanțate din surse externe, și nici licitațiile publice, inclusiv cele organizate de CR Glodeni, nu au fost obținute cu ajutorul și influența finului său, tot el, președintele raionului Glodeni. „Compania gestionată de mine personal deține toate actele necesare pentru a participa la achizițiile care sunt făcute în cadrul raionului, chiar și-n afara raionului. Pot să vă comunic că nu doar în raionul Glodeni noi ne desfășurăm activitatea. Puteți să vedeți în anul 2022 că noi, dacă vorbim de drumuri, și la Soldănești am câștigat licitații, am câștigat și în raionul Sîngerei, și în raionul Glodeni. Pentru mine personal și pentru compania gestionată de mine totuși e mai ușor (să participe la Glodeni, n. r.)... drumul ăsta, deplasările, e

mai ușor să facem lucrări în teritoriu. Deplasările astea costă, vă dați seama”, argumentează Alexandru Gamureac.

El susține că este o „coincidență” faptul că întreprinderea sa a ajuns să obțină contracte cu statul, inclusiv cu Consiliul Raional Glodeni, anume în perioada în care finul său a devenit președinte de raion. „Indiferent de faptul că dlui este finul meu de cununie, nu are nicio atribuție, absolut. Dvs. știți că la moment toate licitațiile sunt publice, inclusiv Ziarul de Gardă, dacă-și face o companie în construcții, poate să participe la orice licitație din toată țara. Și nu poate nicicum influența dacă vorbim de domnul Cojocari sau de altcineva, mersul licitației. Noi nu știm cine o să participe”, argumentează Gamureac.

„CHIAR VĂ SPUN CĂ ESTE MAI GREU ÎN AȘA SITUAȚII, ȘTIIND CĂ TOȚI STAU PE URMELE NOASTRE, INCLUSIV ZIARUL DE GARDĂ”

El afirmă că „era și de așteptat” să existe întrebări față de participarea sa la licitații. „Eu așteptam ca și anul trecut și în alți ani că o să fie întrebări de genul dat, dar știți, la noi persistă nănașia asta și cumătrismul și nu cred eu că trebuie să fug din raion că dl Cojocari e președinte sau dlui trebuie să-și lase funcția că eu am companie de construcție. Înțelegeți? Ne-am cunoscut 5-6 ani în urmă. Eu, pe timpuri, cum spuneți și Dvs., făceam doar mobilă și geamuri, am și magazine în gestiune, de materiale de construcție. Pe urmă, am încercat să dezvolt activitatea. Am văzut că într-adevăr, la noi în raion nu este tehnică de reparat drumurile, am făcut investiții, am luat credite și la moment încercăm să lucrăm, să facem, să prestăm servicii de reparare a drumurilor”, susține Alexandru Gamureac.

„Vă spun cu siguranță – indiferent dl Cojocari unde n-ar fi sau unde..., noi mergem spre dezvoltare. Noi am venit de peste hotare, am adus bani aici în țară, am făcut investiții. Adică, nu mă poate opri nimeni. Eu știu că acuși îs alegerile și se încep diferite manipulări, presări, dar asta-i situația. Noi suntem dați”, spune directorul întreprinderii, care susține că, fiind nașul președintelui raionului, simte „o presiune întotdeauna la desfășurarea lucrărilor”. „Știm că o să fim vizați, atât eu, cât și dl președinte și alți colegi. Întotdeauna ne străduim să facem cât mai bine. Niciodată nu am mers pe varianta că să facem ceva eschivări,

să nu facem lucrări. Discuții sunt multe pe marginea întrebării date, dar întotdeauna ne stăruim să fim la nivel”, susține omul de afaceri.

El afirmă că și licitațiile câștigate în satele unde primari sunt colegi de-ai săi de partid s-ar fi derulat conform legii. „Chiar vă spun că este mai greu în așa situații, știind că toți stau pe urmele noastre, inclusiv și Ziarul de Gardă”, a argumentat Alexandru Gamureac. El a admis că întreprinderea sa a avut și contracte directe semnate cu Consiliul Raional, în lipsa unui concurs public. „Direct, a fost ceva, foarte puțin acolo, au fost niște lucrări adăugătoare, în cazul în care noi am câștigat licitația pentru 6-7-8 sute de mii de lei, acolo, în mersul lucrărilor s-au depistat lucrări care trebuie... și vă dați seama că n-o să vină altă companie de la Bălți să aducă tehnică grea pentru, bunăoară, cum a fost într-o localitate, defrișată o bucată de margine de drum de copaci. Dar sumele-s mici acolo”, a remarcat Alexandru Gamureac.

COJOCARI: „TOATĂ SITUAȚIA CU DL GAMUREAC NU SE ÎNCADREAZĂ ÎNTR-UN POTENȚIAL CONFLICT DE INTERESE”

Ion Cojocari, președintele raionului Glodeni, susține și el că nu l-ar fi ajutat pe nașul său să câștige vreo licitație. Cojocari a precizat că atunci când firma acestuia a câștigat prima licitație organizată de Consiliu, ținând cont de faptul că Alexandru Gamureac este și consilier raional, colegii săi au apelat la Autoritatea Națională de Integritate (ANI) pentru a interpreta situația creată.

„Noi avem un răspuns de la ANI că dacă îi licitație publică și el când a participat la vot nu știa că... sau nu avea interesul să participe, când a fost alocarea, că de obicei alocarea banilor se face prin ședința CR Glodeni, noi avem un răspuns. Tot atunci eu am telefonat și am întrebat: «Băi, trebuie să scriu? Iată, uitați-vă, noi avem o relație nu de rudenie.» Rudenia, eu îs jurist, licențiat în drept, master în științe penale, criminologie, master în administrație publică, eu cunosc foarte bine legislația și ei au zis: «Asta nu-i nicio... îs chestii creștinești cum s-ar spune, noi nu putem să examinăm». ANI-ul nu se poate expune și au zis că degeaba, că nu face... subiectul examinării noastre, nu examinează situațiile de cumătrism ș.a.m.d. De asta, ei așa și au spus, se ocupă jurnaliștii și alții...”, susține președintele de raion.

ZdG: Aveți așa răspuns?

Ion Cojocari: Nu, n-avem. Au spus că „noi nu vă putem da răspuns, dar, în mare parte, ei au spus că nu se încadrează... dar asta reiese din Codul Civil, din Codul Familiei ce înseamnă rudă și așa mai departe.”

Ion Cojocari admite că, fiind președintele Comisiei de licitații, nu s-a recuzat atunci când au fost organizate licitații cu participarea firmei nașului său. „Eu la prima (licitație, n. r.), dacă nu greșesc, m-am abținut și nu am semnat declarația ... nu mai țin minte. Însă în regulament scrie clar că trebuie să aduci motive de ce un membru al comisiei nu semnează. Și te conduci după regulament. În regulament scrie, iarăși – rude până la al treilea grad inclusiv. Toate chestiile astea, toată situația cu dl Gamureac nu se încadrează într-un potențial conflict de interese. Mai mult ca atât, Comisia e formată din mai mulți membri și, până la urmă, votul meu nu-i decisiv. Eu înțeleg la ce se face referire, că eu dacă îs președintele... Noi tot timpul am selectat prețul cel mai mic, dacă s-a încadrat și cu documentația și nu au fost motive de contesta-re”, precizează Ion Cojocari.

„NICIODATĂ N-AM ÎNCERCAT MĂCAR SĂ-L FAVORIZEZ SAU SĂ VORBESC”

Președintele raionului afirmă că anterior ar fi avut o discuție cu Alexandru Gamureac la subiectul licitațiilor. „El zice: «Înțelegi, eu sunt aici, în raion, eu nu pot de-atâta că tu ești președinte de raion, să-mi iau toată averea și să plec în altă parte». El îi unul dintre tinerii care a rămas aici în raion, a dezvoltat afacerile, o să vedeți dacă o să discutați cu dânsul, a dezvoltat, are credite. Cunosc chestia asta, nu pot să zic că nu cunosc despre activitatea lui. Dar vreau să vă spun că ținând cont că erau bănuieli și tot timpul au fost în vizor la organe legat de situația asta, niciodată n-am încercat măcar să-l favorizez sau să vorbesc”, insistă Cojocari.

Oficialul exclude și faptul că relațiile politice l-au ajutat pe nașul său să câștige licitații în satele în care primari sunt colegii lor de partid. „Jumătate din primarii din raionul Glodeni fac parte din echipa noastră. Adică, e logic și e posibil ca dlui să aibă lucrări. Dacă a participat la licitație... nu poate el să nu participe la o licitație când legislația îi permite, chiar și la Consiliul Raional, dar cu atât mai

mult la o primărie, doar pentru că președintele raionului are o relație de asta, cum îi spunem noi, creștinească”, susține Cojocari.

ZdG: Nu ați vorbit cu ei?

Ion Cojocari: Cu primarii? Nuuu, nu am vorbit.

ZdG: Nici cu Ustia?

Ion Cojocari: Nici Ustia.

ZdG: Unde-i fratele Dumneavoastră.

Ion Cojocari: Da, îi fratele. Dar acolo era cel mai mic preț. Eu înțeleg că erau dubii dacă poate erau alte... Dar dacă e cel mai mic preț – nu. Cum, cu fratele meu nu pot să spun că nu am vorbit despre proiectul „Satul European”, dar să spun „băi, selectează pe persoana respectivă” – n-am avut discuții la subiectul respectiv.

Președintele raionului a admis și el că, pe lângă licitațiile publice, Consiliul a semnat și contracte directe cu firma lui Alexandru Gamureac. „Dacă nu greșesc, este unul în baza unei... cred că e de 100 și nu știu cât – o situație de urgență în satul Cajba, s-a blocat acolo la un drum, la un pod”. Apoi și-a amintit că a fost și un alt contract „de vreo 60 de mii pentru că a înlăturat zăpada”, dar precizează că atunci au fost contractate și alte firme pentru a efectua lucrări similare.

EXPERTĂ: „LEGAL NU ESTE UN CONFLICT DE INTERESE, MORAL – ESTE ”

În categoria persoanelor apropiate, definite prin prisma legii privind declararea averii și a intereselor personale, nu se regăsesc cumetrii, nașii sau finii, astfel că luarea unor decizii în privința acestora nu poate fi calificată drept conflicte de interese conform legislației în vigoare. Totuși, **Lilia Zaharia**, directoare executivă a Transparency International (TI) Moldova, crede că „aleșii poporului ar trebui să reglementeze acest aspect, deoarece suntem țara cu obiceiul de a avea 99 de cumătri”. „Legal nu este un conflict de interese, moral – este”, susține Zaharia. Ea afirmă că la mijloc ar putea fi acte de corupție, iar organele de drept ar trebui să verifice cum această întreprindere a câștigat licitații anume în perioada în care finul proprietarului ei e președinte de raion. „Aici văd o problemă și la membrii grupului de lucru, fiindcă ei, într-o localitate mică, se cunosc unii pe alții. Și dacă președintele nu are moralitatea să-și declare acest

conflict de interese, atunci membrii grupului de lucru ar trebui să facă asta, să anunțe ori Autoritatea Națională de Integritate, ori pe ceilalți ofertanți, pe ceilalți agenți economici, și concursurile să poată fi contestate la Agenția Națională de Soluționare a Contestațiilor, motivând că ar fi o problemă, este o relație, nu e de rudenie, dar e o relație prin afiliere cu președintele și câștigătorul concursurilor”, menționează reprezentanta TI Moldova.

„Ciudat este că Agenția Achiziții Publice nu a văzut că o firmă care anterior avea o activitate într-un domeniu, rapid, subit, își schimbă activitatea în alt domeniu și ia toate contractele din acea localitate”, mai remarcă directoarea executivă a TI Moldova.

PATIMILE COTELOR VALORICE

LA 30 DE ANI DE LA DISPARIȚIA COLHOZURILOR. CAZUL BARABOI, DONDUȘENI

ION PREAȘCĂ,

MOLD-STREET.COM, 22 septembrie 2023

La 30 de ani de la startul reformei agrare din Republica Moldova, aceasta rămâne încă nefinalizată, iar o mare parte din foștii membri ai colhozurilor sovietice așa și nu au ajuns să obțină împreună cu cotele de terenuri agricole și cotele valorice (construcții, unități de transport, vite etc.) din averea fostelor gospodării colective. La Baraboi, Dondușeni, mai mulți localnici se consideră desproprietăriți după câteva decizii recente ale instanțelor de judecată, prin care unele depozite au fost declarate proprietatea unor singure persoane, în loc să fie partajate.

În multe localități averea fostelor gospodării colective a fost pur și simplu furată, fapt menționat încă în 1995 într-un discurs în Parlament al primului președinte Mircea Snegur. În mare parte, însă, această avere a fost partajată între liderii locali. Au mai rămas și localități unde averea a fost păstrată, dar problema este că foștii membri ai gospodăriilor colective nu pot intra în posesia ei.

Această avere a devenit în ultimii ani obiectul unor dispute juridice, atacuri de tip raider, generând conflicte între localnici și proprietarii de terenuri agricole. În satul Baraboi din raionul Dondușeni, în anul 2021 a izbucnit o nouă dispută privind dreptul de posesie asupra unor clădiri ale fostului colhoz „Maiak”, după ce Judecătoria Edineț, sediul Dondușeni, a emis o decizie prin care unele persoane – ce ar fi din anturajul actualului primar Leonid Cotorcea – au devenit peste noapte proprietari de depozite și alte clădiri.

SCHEMĂ DE DESPROPRIETĂRIRE PRIN JUDECATĂ

Schema a fost simplă. O persoană care avea dreptul la o cotă valorică se adresa în instanța de judecată, cerând să-i confirme valabilitatea unui pretins contract de vânzare-cumpărare, semnat cu unii dintre deținătorii de cotă valorică, și să-i recunoască statutul de proprietar. De

exemplu, pe 25 mai 2021, magistrata **Lucia Danilișin** de la judecătoria Edineț a admis cererea lui **Noris Cebotari**, care a solicitat examinarea cauzei în lipsa sa și în lipsa părților, prin care mai întâi „se atribuie în natură clădirea depozitului de cereale cu numărul de inventariere 6, cu numărul cadastral 3411105139.02 cu valoarea estimativă de 56.700 lei grupului din 23 coproprietari după cum urmează: ***** 2111 lei (3,11%), iar aceștia se dezic de cota lor din restul bunurilor proprietate comună în favoarea celorlalți coproprietari rămași”.

Totodată, instanța a declarat valabile contractele de vânzare-cumpărare a clădirii depozitului de cereale, încheiate între Noris Cebotari și grupul de coproprietari din Baraboi, Dondușeni, și în final acesta este recunoscut de instanță proprietar al acestui imobil.

Peste o săptămână, pe 2 iunie 2021, practic după același calapod, o altă magistrată – **Lilia Țurcan** de la aceeași instanță – a admis cererea lui **Sergiu Cărăruș** de a examina, în lipsa a 14 părți, solicitarea de a i se atribui „în natură” clădirea depozitului de cereale 4 cu numărul cadastral 3411204007.02, estimat la 56.700 lei, situat în satul Baraboi, Dondușeni. Judecătoria Edineț a confirmat contractele de vânzare-cumpărare și l-a recunoscut drept proprietar al imobilului pe Sergiu Cărăruș.

În aceeași zi, aceeași magistrată, decidea în alt dosar că depozitul de cereale 9 este proprietatea lui Iurie Cotorcea.

Pe 24 iunie 2021, judecătoria Edineț (judecătoare Tatiana Sobolschi) adoptă încă o hotărâre, în baza cererii lui **Ion Onea**, prin care a fost confirmat dreptul de proprietate asupra clădirii 14, secția de nutrețuri, estimată la doar 18.200 lei, care avea șapte coproprietari. Totodată, au fost recunoscute contractele de vânzare-cumpărare cu patru coproprietari, iar în final instanța l-a declarat proprietar al imobilului pe Ion Onea.

PRIMARUL, ACUZAT CĂ AR FI BENEFICIARUL

În scurt timp, noii proprietari au venit la gestionarul imobilelor – firma Agro SZM SRL (fosta AGȚ Baraboi) – ca să între în posesie reală. Abia atunci locuitorii din satul Baraboi au aflat că nu mai sunt coproprietari la aceste imobile. În consecință, mai multe persoane au vrut să se adreseze în instanță cu cereri de casare a deciziei, dar au constatat că termenul legal deja expirase. De exemplu, în cazul hotărârii din 25

mai 2021, emisă de magistrata Lucia Danilișin, termenul de contestare deja expirase. Datele din registrele cadastrale arată că Noris Cebotari a înregistrat dreptul de proprietar asupra depozitului pe 25 iunie 2021, exact la o lună de la hotărârea instanței și este în continuare proprietar al imobilului, existând mențiunea privind o acțiune de declarare a nulității actului.

Cu toate acestea, șase persoane, care au rămas fără cotă-parte din clădirea depozitului de cereale 6, s-au adresat instanței cu cerere de revizuire a hotărârii, susținând că li s-a încălcat dreptul de proprietate și dreptul la un proces echitabil.

Un alt grup de coproprietari a contestat în ordine de revizuire și hotărârea din 2 iunie 2021, adoptată la cererea lui Ion Onea. Aici oamenii îl acuză direct pe primarul comunei Baraboi, **Leonid Cotorcea**, că ar sta în spatele acestor hotărâri ale instanței din Dondușeni și că ar fi „beneficiarul final al acestor ilegalități”. „Prin acțiunile ilegale ale primarului comunei Baraboi, Leonid Cotorcea, cu implicarea instanțelor de judecată, noi subsemnații, precum și alți deținători ai cotelor-părți valorice, am fost desproprietăriți în mod ilegal de bunul imobil (clădirea secției nutrețuri – n.n.)”, se spune în petiție.

Au fost depuse și plângeri colective privind acțiunile considerate ilegale de delapidare a averii comune la Inspectoratul de Poliție și la Procuratura Dondușeni. Poliția, însă, nu a constatat „în acțiunile făptașilor careva încălcări”, respectiv nu a inițiat urmărire penală, menționând că soluționarea problemei este de competența instanței de judecată. În schimb, s-a reușit casarea tuturor hotărârilor judecătorești, prin care a fost transmisă proprietatea asupra mai multor bunuri imobile, cauzele urmând să fie rejudecate.

Astfel, litigiul privind dreptul de proprietate asupra depozitelor și altor bunuri continuă. Primarul Leonid Cotorcea neagă orice implicare: „Aceasta trebuie dovedită, că sunt eu acolo (implicat -n.n.). De vorbit se poate multe”.

NU POT AJUNGE LA O ÎNȚELEGERE AMIABILĂ

„Eu când am devenit primar, în 2019-2020, am organizat o întâlnire cu toți agenții economici, inclusiv cu AGRO SZM, care deține nelegal toate bunurile noastre... fără nici-un document. Și i-am rugat – hai să

împărțim fiecărui agent economic, ca fiecare să aibă unde depozita pâinea (grânele), dar nu au acceptat”, spune Cotorcea.

Potrivit lui, comisia pentru evaluarea bunurilor – cote valorice, creată la începutul acestui an în cadrul primăriei pentru a identifica toate bunurile și a găsi o soluție a problemei, ar fi fost sabotată și nu a putut decide nimic. Actualul primar dă vina și pe **Andrei Țurcan**, fostul primar de Baraboi (2003-2019), că nu ar fi soluționat problema la timp și că ar fi responsabil de situația creată.

Andrei Țurcan, în prezent consilier local, spune că și el a încercat să găsească o soluție amiabilă, ca să se ajungă „la o partajare a averii prin înțelegere... omeneste să o facem”, cum s-ar fi procedat în alte localități, dar nu ar fi reușit, pentru că primarul Cotorcea nu ar fi acceptat dialogul și acum problema împăcării nici nu se mai pune. „Trebuie să mergem conform legii, cum este ea bună sau rea, dar trebuie să faci după lege... Altfel sunt obișduiți toți oamenii”, susține alesul local. „Or, oamenii vor acum să li se facă parte dreaptă și să primească măcar ceva bani pentru cota valorică”, mai spune Andrei Țurcan.

Alexandru Bujnița, secretarul primăriei Baraboi, afirmă că încă în 2015 autoritățile locale au încercat să găsească o soluție pentru a clarifica și emite acte de proprietate pentru cotele valorice, dar totul a rămas nefăcut din cauza legislației de la acel moment, care nu permitea o astfel de procedură la nivel local.

SOLUȚIA AUTORITĂȚILOR CENTRALE LA PROBLEMA COTELOR VALORICE

Pentru soluționarea unor probleme legate de statutul fostelor active ale colhozurilor, Agenția Relații Funciare și Cadastru (ARFC) a propus în 2022 modificarea Legii nr. 523 cu privire la proprietatea unităților administrativ-teritoriale. S-a propus completarea legii cu prevederi referitoare la trei categorii de bunuri, care nu sunt înregistrate în registrele publice: bunuri abandonate, bunuri care sunt în posesia unităților administrativ-teritoriale, bunuri care sunt în posesia altor persoane. „Odată cu reforma funciară..., s-a procedat și la transmiterea în proprietate privată a bazei tehnico-materiale a fostelor gospodării colective agricole. Dar, în unele localități, până în prezent, unele bunuri imobile nu se află și nu sunt înregistrate în registrele publice, nu se află la evidență nici la proprietarii

cotelor-părți valorice și nici la autoritățile administrației publice locale – neînregistrate în modul stabilit – nefiind determinate drepturile și obligațiile dintre părți, fapt ce a generat, în mare parte, distrugerea totală sau parțială a imobilelor”, argumenta în Parlament **Ștefan Crigan**, director general adjunct al ARFC, necesitatea modificării legislației.

Oficial, nu se știe ce avere a fostelor gospodării colective mai există. Congresul Autorităților Publice Locale (CALM) menționa, în vara anului 2022, că „sunt neînregistrate și nevalorificate aproximativ 2.207 bunuri imobile. Aproape 2.000 dintre acestea sunt construcții – agricole, locative, grădinițe, școli, alte clădiri administrative, circa 250 sunt terenuri, iar 29 reprezintă baraje, stații de pompare a apei, obiective acvatice, fântâni arteziene etc.”. Expertul CALM **Alexandru Morcov** susținea atunci că urmau să fie modificate și alte acte normative, pentru ca succesiunea vacantă să treacă către administrația publică locală. „Este un lucru important, deoarece între timp mai multe persoane au decedat, moștenirile nu au fost perfectate și astfel mai multe bunuri nu pot fi valorificate în modul corespunzător, dar strică și aspectul acestor localități”, preciza Morcov. Astfel, în noiembrie 2022, Guvernul a adoptat Regulamentul privind modul de inventariere a bunurilor transmise sau care urmau a fi transmise în contul cotelor-părți valorice din patrimoniul fostelor întreprinderi agricole.

COMISIA DE LA PRIMĂRIE

Ulterior, după ce a apărut hotărârea de Guvern și Regulamentul, la începutul anului 2023, primarul Cotorcea a decis crearea Comisiei de inventariere a bunurilor cote-părți valorice, invocând prevederile acestui document. Inițial, în comisia condusă de primarul Cotorcea erau patru membri, apoi a fost inclus și Andrei Țurcan. Consilierul susține că a fost invitat să fie membru al comisiei, dar el a pus condiții. „Lucrăm împreună, dar cu o condiție. Strânge oamenii tăi, care au făcut toate chestiile acestea, retraceți toate cererile din judecată și o începem de la zero. Nu m-a invitat... Mi-a trimis invitație prin poșta electronică”, a spus consilierul local.

Totodată, Țurcan susține că soluția propusă de autorități prin Regulamentul aprobat de Guvern nu ar fi fezabilă. Or, aceasta se referă la imobile și clădiri. „Dar ce să ne facem cu cealaltă parte din cota

valorică, tehnica agricolă, fie ea și uzată?”, se întreabă consilierul. „Și, apoi, cine le va evalua? Cineva trebuie să plătească. La fel este și cu terenurile, iar primăriile nu dispun de bani”, mai spune Andrei Țurcan.

Expertul CALM, Alexandru Morcov, susține că ideea acestui document este că oamenii au avut cel puțin 30 de ani ca să intre în drepturi și să înregistreze în registrele publice dreptul asupra imobilului, dar nu au făcut-o, însă problema trebuie, totuși, soluționată. Or, aceste bunuri imobile degradează și nu sunt incluse în circuitul economic. „S-a făcut pentru ca autoritățile locale să poată inventaria activele care se află pe teritoriul localității, apoi primăria publică informația cu toate aceste bunuri și oamenii au dreptul ca, timp de un an, să își revendice dreptul de proprietate. Dacă nu este revendicat timp de un an, bunul este înregistrat ca proprietate a autorității publice locale, dar asta nu îl lipsește de dreptul de a solicita în instanță dreptul asupra unei cote de proprietate”, afirmă expertul.

PRIMARUL: PRIN JUDECATĂ E MAI SIMPLU

Ales în toamna 2019 din partea Partidului Socialiștilor, primarul comunei Baraboi, Leonid Cotorcea, împreună cu familia sa, este unul dintre cei mai mari proprietari de terenuri agricole (câteva sute de cote de teren) din localitate. În mare parte, contractele de vânzare-cumpărare a terenurilor pe care le deține au fost legalizate prin intermediul instanței de judecată și nu la notar, așa cum prevede legislația. El spune că totul a fost legal. „Așa au procedat toți și așa am făcut și eu. Și eu pe nimeni nu am amăgit, pe nimeni nu am furat și de la nimeni nu am plângere. Prin judecată e mai simplu”, explică Cotorcea, care adaugă că nimeni nu a contestat deciziile instanțelor.

Procedura de legalizare a dreptului de proprietate asupra terenurilor agricole prin intermediul instanțelor de judecată reprezintă un fenomen în masă, judecând după numărul de decizii emise de instanțe de-a lungul anilor. Potrivit juriștilor, această formă de legalizare este o măsură de excepție, care se realizează doar dacă cealaltă parte se eschivează de la anumite angajamente. Prin urmare, legalitatea acestor hotărâri cel puțin ridică semne de întrebare.

Cotorcea este unicul fondator și beneficiar efectiv al SRL „Agro-Eugen” din Baraboi, înregistrată în 2012, cu domeniu „activități

agricole”. Firma sa este una dintre principalele deținătoare de terenuri agricole în localitate. În anul 2021, bunăoară, a raportat venituri în mărime de 24,38 milioane lei și un profit de 3,98 milioane lei. Anterior, actualul primar de Baraboi a fost administrator și fondator cu 100% la ÎI „Andrieș-Cotorcea” din localitate, lichidată în 2020.

SANȚIONAT DE ANI

La moment, primarul de Baraboi este în litigiu cu Autoritatea Națională de Integritate (ANI), care a emis pe 11 noiembrie 2020 Actul de constatare Nr.262/17, potrivit căruia „Leonid Cotorcea a încălcat regimul juridic al incompatibilităților, manifestat prin deținerea/exercitarea simultană a calității de fondator și conducător al unei întreprinderi individuale și a mandatului de primar al comunei Baraboi”.

Totodată, ANI a decis să îl decadă pe Leonid Cotorcea din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe o perioadă de trei ani. Decizia însă nu a fost executată, pentru că primarul a contestat-o în instanță, iar procesul cu ANI este încă în examinare în instanță.

Pe 11 iulie 2023, ANI a mai emis un act de constatare, potrivit căruia „Leonid Cotorcea, exercitând funcția de primar al satului Baraboi, r-nul Dondușeni, a încălcat regimul juridic al conflictelor de interese, manifestat prin nedeclararea în modul și termenul stabilit a conflictului de interese și nesoluționarea conformă a acestuia, apărut la semnarea Actului de constatare a pagubelor cauzate culturilor agricole de calamitățile naturale nr.2 din 18.08.2020”.

Totodată, ANI a decis să-l decadă pe Leonid Cotorcea din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, inclusiv și mandatul de primar, cu excepția altor funcții electivă, pe o perioadă de trei ani. Întrebat despre aceste sancțiuni, primarul a spus că le-a contestat și că nu va mai candida la funcția de primar.

DRUMURI CU DEDICAȚIE LA BUDA, CĂLĂRAȘI.

SPRE GRĂDINIȚĂ – BETON CARE CRAPĂ ȘI SE DESPRINDE, SPRE CASA PRIMĂRIȚEI ȘI A UNUI CONSILIER – STRAT GROS ȘI DURABIL

ANATOLIE EȘANU, VICTOR MOȘNEAG,
ZIARUL DE GARDĂ, 2 noiembrie 2023

Reparația drumului spre grădinița din satul Buda a fost una dintre promisiunile electorale din localitate în ultimii ani. În 2023, după ce președintele interimar al raionului Călărași a devenit un băștinaș din Buda, s-a găsit și finanțare de la Consiliul Raional. Dar felul în care au fost efectuate lucrările de reparație nu a coincis cu promisiunile politicienilor și așteptările oamenilor. La scurt timp după finalizarea lucrărilor, pe drum au început să apară crăpături. Stratul de beton subțire, turnat deasupra pietrișului se desprinde pe alocuri și provoacă nemulțumirea oamenilor, care cer autorităților să intervină.

În aceleași zile în care a fost reparat drumul de la grădiniță, în sat s-a turnat beton și pe un alt drum, care trece prin fața casei unui consilier local. Diferența dintre cele două drumuri este vizibilă, inclusiv pentru însuși consilierul care a inspectat, alături de reporterii ZdG, cele două drumuri. Anul trecut, în sat s-a reparat și drumul care trece prin fața casei primăriei. Și calitatea acestuia este vizibil mai bună decât cea a drumului de la grădiniță.

Printr-o decizie a Consiliului Comunal (CC) Buda, raionul Călărași, la 7 martie 2023 se aproba reparația unui drum de 700 de metri pătrați, care trece prin fața grădiniței și ajunge până aproape de marginea localității. Autoritățile locale au indicat în decizie că valoarea lucrărilor va fi de 300 de mii de lei. Reparația acestui drum era așteptată de localnici de ani buni și promisă în fiecare campanie electorală.

CR CĂLĂRAȘI A ALOCAT 300 DE MII DE LEI, DAR A PUS CONDIȚII

Împlinirea visului oamenilor care locuiesc pe această stradă și al părinților care-și duc copiii la grădiniță, de a merge pe un drum bun, a prins contur în special după ce s-a găsit finanțare: în aceeași lună, prin decizia Consiliului Raional (CR) Călărași se alocău 300 de mii de lei satului Buda drept „contribuție la reparația unui sector de drum”.

Decizia a fost luată la scurt timp după ce Vasile Timofte a devenit președinte interimar al raionului. El este originar din satul Buda, unde deține o casă moștenită de la părinți. Locuința, în care acum nu trăiește nimeni, se află la câteva zeci de metri de capătul drumului care urma să fie reparat. Atunci, CR aloca banii, dar punea și câteva condiții.

„Președintele interimar, vicepreședintele raionului, domnul Vasile

Timofte, va efectua finanțarea cheltuielilor aprobate în anexa nr.12 pentru primăriile Țibirica și Buda, conform documentelor justificative prezentate, în mărimea diferenței dintre oferta câștigătoare în rezultatul achiziției publice și contribuția asumată de primăria solicitantă, în limita sumei aprobate”, se preciza în decizia CR Călărași din 30 martie 2023 cu privire la modificarea bugetului raional pentru anul 2023.

La scurt timp, pe 27 aprilie, CC Buda modifica bugetul pentru anul 2023 și indica la capitolul venituri cele 300 de mii de lei pe care urma să le primească de la raion pentru reparația drumului spre grădiniță. Dar, planurile de pe hârtie nu au coincis cu faptele.

„CINE TRECE PE AICI RÂDE DE DRUMUL ISTA”

În luna august, drumul spre grădiniță a fost reparat. Dar procesul, și mai ales rezultatul, i-a nemulțumit practic pe toți locuitorii acelei străzi. La două luni după ce a fost făcut, drumul e plin de crăpături, iar stratul de beton turnat nu are, pe alocuri, nici măcar grosimea de 2 centimetri, putând fi înlăturat cu mâna. Drumul a fost „netezit” de localnici cu lopețile și a rămas „văluos”, iar cei care trec zilnic pe el sunt siguri că la prima ploaie puternică betonul se va duce la vale.

„Ăsta-i drum? Au pus te miri ce, subțire. Nu au pus cât trebuie grosimea. Acest drum a fost planificat de anul trecut să fie făcut, dar au făcut altul pe la dânsa pe la poartă și acum deja l-au făcut pe ăsta. Ne-am gândit și noi că o să facă un drum bun, drept, sănătos. Aici îi drum central. Toamna și primăvara căruțe, mașini, motoblocuri, toți pe aici trec la pădure după lemne, la poamă... Aici cu drumul nu-i mulțumit nimeni, cine trece pe aici râde de drumul ista. Ne-a făcut adunare și ne-a zis că la ora 8.00 de la fiecare casă să fie câte un om. La ora 8.00 au venit oamenii și au stat sub gard până la ora 13.00, când a venit mașina. Problema a fost că ea a pornit un drum și acolo în satul nou (în fața casei consilierului, n.r.) și au turnat acolo betonul”, acuză o localnică din zonă, care roagă să nu-i divulgăm identitatea, de frică să nu fie persecutată de autoritățile locale.

„CRĂPĂTURI STRAȘNICE, DE DENIVELĂRI NU MAI VORBIM...”

Cristina Șpac este o altă locuitoare de pe strada „reparată” în luna august. La sfârșitul lunii octombrie, ea, împreună cu alți oameni din sat, a

inițiat o petiție, semnată ulterior de mai mulți localnici, pe care a remis-o Consiliului Raional Călărași. Oamenii cer Consiliului, Procuraturii raionului și Inspectoratului de Poliție să formeze o comisie pentru verificarea calității drumului de la grădiniță. „Suntem indignați de aspectul acestui drum făcut din beton”, menționează semnatarii petiției.

„Eu am fost personal la Călărași și mi s-a spus clar că dna primar nu a respectat nimic din ce i s-a cerut referitor la acel drum. Acolo nu-i nici fundația din piatră, că ea trebuia să fie de 10 cm, cimentul, la fel, pe alocuri e de 4-5 centimetri, în alte locuri nici atâta nu-i. Crăpături strașnice, de de-nivelări nu mai vorbim... Armătura lipsește cu desăvârșire”, menționează Cristina Șpac.

Pentru betonarea drumului nu a fost angajată o companie specializată. Localnicii spun că doar pietrișul a fost pus cu ajutorul unui greder, dar betonul a fost turnat și nivelat de ei. „Care au fost bărbații acasă nu au plătit, dar care n-au pe nimeni – au plătit câte 3-4 sute de lei. Ce aveam să facem? Am dat omului care a fost la lucru”, ne-a explicat o femeie.

„Noi mulțumim că mergem pe beton, dar ar fi bine să vină specialiștii să vadă, poate noi nu ne pricepem. Pe urmă am înțeles că a dus în altă parte beton, în satul nou. Erau pietre și a fost făcut din beton. În ziua aceea când noi așteptam să vină la noi mașinile, ele se duceau acolo”, remarcă și Eudochia Păun, învățătoare la Școala primara din sat, și ea locuitoare a acelei străzi.

DRUMUL DE LA CASA CONSILIERULUI ȘI DRUMUL DE LA CASA PRIMĂRIȚEI

ZdG a constatat că în localitate, exact în zilele în care s-a reparat drumul care duce spre grădiniță, a mai fost făcut, la fel din beton, un alt drum, amplasat în „satul nou”, așa cum îi zic localnicii. Acel drum trece prin fața casei consilierului local Mihail Timofte, coleg de partid cu primărița. Diferența de calitate dintre cele două drumuri este vizibilă. Stratul de beton al drumului din fața casei consilierului este de câteva ori mai gros decât cel de pe drumul spre grădiniță.

Nemuțumirile oamenilor din sat sunt alimentate și de faptul că în 2022, Primăria Buda a mai reparat un drum în sat, la fel din beton, care trece exact prin fața casei primăriței Tatiana Timofte. Și acest drum arată cu totul altfel decât drumul spre grădiniță. Diferența de grosime și calitate

se vede cu ochiul liber, mai ales la intersecția dintre cele două drumuri.

„Pe mine nu mă interesează că ei au mai făcut încă trei drumuri în ziua aceea. Dar trebuiau să îl facă și pe acesta calitativ, iar banii care se alocă pentru un drum să fie investiți în el, dar nu duși și împrăștiați”, remarcă Cristina Șpac.

„Cu o zi înainte, când s-a făcut adunarea cu primara și cu noi, mahala-ua, femeile au întreat: «Dar o să fie ca la tine acolo, ca la voi?» – «Așa o să fie». Și nu s-o «primit» și de atâta și s-o supărat lumea. Măcar oleacă să fi fost mai grosuț, mai bunșor. Eu nu-s specialist în drumuri, dar bărbații au zis că la prima ploaie mare și la primul îngheț se duce tot la vale”, spune și învățătoarea Eudochia Păun.

EXPLICAȚIILE PRIMĂRIȚEI:

„EU NU ÎNȚELEG CARE-I PROBLEMA”

Pentru a înțelege de ce există diferențe vizibile între calitatea celor trei drumuri din sat, am mers la primărie, însă nu am găsit-o pe Tatiana Timofte. Ea candidează pentru un nou mandat și este degrevată din funcție pe durata campaniei electorale. Contactată telefonic, Tatiana Timofte a evitat să se întâlnească cu noi. Reveniți la Buda peste o săptămână, am încercat din nou să ne întâlnim cu primara degrevată, însă aceasta ne-a spus că nu se află în localitate.

În lipsa primarei degrevate, am încercat să aflăm detalii despre drumurile reparate de la secretara consiliului, Natalia Coda, care exercita funcția de primar interimar, dar și de la contabilă primăriei, Lilia Poiană. Pe parcursul discuției cu noi, cele două funcționare au sunat-o de mai multe ori pe Tatiana Timofte, pentru a face precizări legate de întrebările noastre. „Cam cu ce ocazie Dvs. veniți la mine? Am banii dați de Consiliul Raional și Fondul Rutier. Eu banii toți i-am dat în drumuri”, ne-a transmis primara degrevată, fiind sigură că „este absolut tot, și contractul, și factura”.

Tot atunci, am întreat-o pe Tatiana Timofte de ce cele două drumuri făcute în aceleași zile sunt de o calitate diferită. „Pentru că eu am scos și aici oameni la lucru, și acolo. Noi am făcut cu forțele proprii. Și toate drumurile în sat sunt făcute cu forțele proprii ale oamenilor. De ce s-a primit așa? Pentru că atunci când am adus betonul, mașina de 40 de tone, drumul era îngust și era foarte dificil să-l turnăm aici. Dar lumea dacă nu înțelege, noi nu putem să facem nimic. Tot scânduri s-au pus, tot absolut. Grosimea

corespunde, pur și simplu atunci oamenii nu au putut să tragă „reika” de trei metri. Eu pot să vă trimit fotografia cum oamenii au lucrat...”, s-a justificat Timofte. „Eu nu înțeleg care-i problema. Drumul e fix așa (cel care trece pe lângă poarta casei sale, n.r.)”, a reiterat Tatiana Timofte.

Angajatele primăriei nu ne-au putut prezenta un document care să justifice executarea lucrărilor de reparație a drumului care trece pe lângă casa consilierului. Într-o discuție ulterioară, primara degrevată a făcut trimitere la o decizie a CC „de anul trecut”.

„Anul ăsta s-a continuat porțiunea de drum. Banii sunt din Fondul Rutier. Betonul pentru drumul de la casa consilierului încă nu-i achitat. Contabila poate să confirme”, a precizat primara. „Da, sigur”, a spus contabila, fără măcar să verifice. Aceasta a precizat că cei 300 de mii de lei de la CR Călărași alocați în martie ar fi intrat deja pe conturile primăriei, doar că betonul încă nu a fost plătit.

Contabila ne-a prezentat două contracte de procurare a betonului de la două firme diferite, în sumă totală de aproape 300 de mii de lei. Deși nu ne-a prezentat și un alt contract, ea susține că pentru drumul din fața casei consilierului s-ar fi procurat beton suplimentar în valoare de 120 de mii de lei, care, la fel, nu a fost încă plătit. Cu referire la acel drum, primara degrevată a precizat că banii nici măcar nu au fost alocați.

CONSILIER: „KONECHNO CĂ ESTE DIFERENȚĂ”

Totuși, în încercarea de a ne convinge că toate cele trei drumuri sunt de o calitate similară, primara l-a desemnat pe consilierul Mihail Timofte să ne însoțească la cele două drumuri reparate în luna august. Ajunși la drumul care duce spre grădiniță, inițial, consilierul a încercat să ne convingă că acesta este calitativ.

Ulterior, văzând cum bucăți din drum pot fi rupte ușor cu mâna, a pus totul pe seama faptului că „drumul e îngust, iar băieții nu au putut să pună scânduri”. „Marginile drumului sunt înguste, dar la mijloc e gros”, susține el. „La mine drumul e larg și aveau mașinile unde să se întoarcă și unde să se pună scânduri”, a justificat consilierul diferența de calitate. „Sigur că este, probleme nu-s. *Konechno* (sigur, n.r.) că este diferență”, a admis, într-un final, consilierul. Totuși, acesta s-a arătat sigur că drumul spre grădiniță va rezista și peste ani. El a dat vina și pe localnici pentru că, zice consilierul, „aici oamenii nu au ieșit să repare”. „A ieșit primărița

cu bărbatul ei să pună aici ciment... Dacă venea firmă, nu făceau nici 100 de metri de drum”, a argumentat consilierul.

„Serios dau vina pe oameni? Pentru drumul ăsta (de la grădiniță, n.r.) s-au alocat peste 200 de mii de lei din primărie și 300 de mii de lei de la CR Călărași, dar am înțeles că CR nu va da acești bani pentru că nu s-au respectat standardele. Din această sumă de peste 500 de mii de lei, vreo 60 de mii urmau să fie alocate unei firme de construcții care să vină să lucreze. Eu nu-s datoare... Da, ca cetățean al satului pot veni să dau o mână de ajutor, că nu trebuie să stai să te uiți, dar nu era de competența mahalei și a lumii din sat să vină cu lopată, cu greblă...”, consideră Cristina Șpac, locuitoare a satului Buda.

Întrebat în baza cărui act s-a decis să se repare și drumul din fața casei sale, consilierul Mihail Timofte a făcut referire la faptul că „era o decizie la consiliu”.

Am revenit ulterior la primărie pentru a căuta, din nou, decizia la care a făcut referire atât consilierul, cât și primara, care să demonstreze legalitatea lucrărilor de reparație a drumului din fața casei acestuia. Primara interimară ne-a arătat o decizie a CC Buda **din anul 2021** și în care era stipulat că, în acel an, urma să fie reparată (!) o porțiune de **30 de metri** dintr-un drum aflat în apropierea casei consilierului Timofte. „Asta-i tot ce am găsit”, ne-a explicat angajata primăriei. Legea însă prevede că deciziile pot fi executate doar în anul în care au fost adoptate.

BETONUL, CUMPĂRAT DE LA DOUĂ FIRME „ÎNRUDITE”, FĂRĂ LICITAȚIE

În cele două contracte de achiziție a betonului pe care primăria Buda ni le-a prezentat, apar numele a două firme aparent diferite. „Beton Service” SRL, cu adresa juridică în Grătiești, mun. Chișinău, și „Bogaterra Grup” SRL, cu sediul juridic în satul Molovata, r. Dubăsari. Prima a livrat primăriei Buda 70 de metri cubi de beton, la un preț total de 154 de mii de lei, iar a doua a livrat 66,25 de metri cubi de beton, la un preț de 145 750 lei. În total: 299 750 lei. ZdG a constatat că cele două firme sunt „înrudite”, iar betonul, deși conform actelor a fost livrat de două firme distincte, a fost fabricat în același loc, la Grătiești, pe teritoriul unității de producere a betonului care aparține „Beton Service” SRL.

Legătura dintre „Beton Service” și „Bogaterra Grup” a fost confirmată

chiar de către reprezentanții celor două companii. Ei spun că au furnizat beton pentru primăria Buda și că nu și-au primit încă banii. Potrivit lor, în luna august, au încheiat doar câte un contract cu primăria Buda și că nu cunosc nimic despre un al treilea contract, în valoare de 120 de mii de lei, la care făcea referire primara Tatiana Timofte. Întrebat cum a ajuns firma sa să livreze beton primăriei Buda, în condițiile în care nu a fost publicat vreun anunț de achiziție, Eugen Balan, directorul și fondatorul „Bogaterra Grup”, a răspuns că nu el se ocupă de găsirea contractelor, ci o angajată face asta, însă ea nu se afla în țară la momentul discuției. Reprezentanții primăriei Buda ne-au spus că au apelat la cele două firme deoarece mai colaboraseră anterior cu ele și le cunoșteau.

PREȘEDINTELE INTERIMAR AL CR CĂLĂRAȘI DIN PERIOADA ALOCĂRII BANILOR: „CALITATEA NU-MI PLACE, ABSOLUT. MIE ÎNTR-UN FEL MI-I ȘI RUȘINE”

Pentru a afla opinia reprezentanților CR Călărași despre reparația drumului pentru care au alocat 300 de mii de lei, am discutat cu președinta interimară a raionului, Zinaida Țurcanu. După ce l-a contactat, în prezența noastră, pe Iurie Bobeica, șeful direcției Finanțe, ea a spus că de fapt CR Călărași **nu** a transferat cei 300 de mii de lei primăriei Buda, deoarece aceasta nu a prezentat niciun act justificativ. Afirmațiile sale au fost confirmate de Alexandru Marian, șeful Direcției Construcții din cadrul CR Călărași.

Vasile Timofte, președintele interimar al raionului Călărași în perioada în care s-au alocat cei 300 de mii de lei, afirmă că a văzut cum arată drumul. „Sigur că am văzut cum s-a reparat drumul. Atitudinea a fost așa, nici nu știu cum s-o numesc. A fost atitudine neserioasă din partea primarului și autorităților publice. Cineva făcea trimitere că (drumul, n.r.) se duce la casa părinților mei. Și eu am zis, atunci, din contra, trebuia să fie calitativ, dacă-i vorba de statutul meu. Dar uite că atitudinea asta...”, afirmă Timofte.

„Eu sunt de acord (că drumul nu e calitativ, n.r.). Nici nu știu cum să explic. ... După câte am înțeles, acolo primărița singură se apuca să împrăștie beton și zicea, «mergi mai departe, mergi mai departe». Calitatea nu-mi place, absolut. Mie într-un fel mi-i și rușine. M-am întâlnit cu primărița și i-am spus: «Cine face lucrul ăsta?». Ea a început să motiveze că nu a avut cine. Am zis, «păi, aveai cu cine te sfătui. Dacă ceva, trimiteam serviciile

care se ocupă cu drumurile de la Călărași și te consulta, te ajutau», afirmă fostul președinte interimar al CR Călărași. Vasile Timofte mai susține că, deși banii au fost alocați la scurt timp după ce el a ajuns la conducerea CR, iar drumul care urma să fie reparat trece prin apropierea casei pe care o deține în localitate, el nu a influențat procesul de alocare a banilor, iar cum suma nu a fost transferată, finanțarea reparației drumului de la grădiniță rămâne incertă.

„Banii nu au fost transferați, pentru că au venit reprezentanți de la Serviciul Construcții și mi-au zis că ea (primărița, n.r.) trebuia să vină și să solicite, trebuie să alcătuiască actul de primire a lucrărilor. Serviciul aștepta adresarea ei. Nu au fost alocați bani doar la Buda. E vorba și de Vălcineț, și de Țibirica, și altele. Politica CR era ca cei care au proiecte și programe și vor să realizeze ceva, dar nu le ajung surse financiare, noi putem fi parteneri în soluționarea problemei”, a explicat Vasile Timofte.

Tatiana Timofte a devenit primară a localității Buda în 2015, când a câștigat alegerile, după turul doi de scrutin, pe listele Partidului Socialiștilor din R. Moldova (PSRM). În 2019 a obținut al doilea mandat, la fel, pe listele PSRM. În iulie 2023, Timofte a aderat la Partidul „Renaștere-Возрождение”, condus de Serghei Mișin, fost consilier prezidențial în perioada când președinte era Igor Dodon. Anunțul de aderare a fost făcut de fostul deputat socialist Vasile Bolea. Împreună cu primara Tatiana Timofte, la Partidul „Renaștere-Возрождение” a aderat atunci și ex-președintele raionului Călărași, Ștefan Bolea.

„AU VRUT SĂ ECONOMISEASCĂ CINCI COPEICI ȘI AU PIERDUT MILIOANE”

CUM A FOST MAJORAT PREȚUL UNUI PROIECT „IEFTIN”

DE CONSTRUCȚIE AL UNUI BLOC DE STUDII LA UN LICEU DIN DURLEȘTI

**VICTORIA BORODIN,
ZIARUL DE GARDĂ, 23 noiembrie 2023**

Planificarea, în anul 2021, pe bani puțini, a lucrărilor de construcție a unui bloc de studii la liceul teoretic „Hyperion” din orașul Durlești a crescut suma contractului cu aproape două milioane de lei și termenul de dare în exploatare cu aproape un an. Asta pentru că în timpul lucrărilor de construcție s-au depistat zeci de neconformități în proiect, fiind întocmite 26 de acte privind necesitatea unor lucrări suplimentare. Din proiect lipseau sistemul de semnalizare antiincendiu, rețelele de comunicații, rețelele interioare de alimentare cu apă și canalizare, iar coridorul care urma să unească corpul școlii cu blocul nou se suprapunea pe rețelele de termoficare. Directorul firmei de proiectare admite că proiectul era incomplet, dar susține că asta a cerut comanditarul, în baza sumei pe care o avea disponibilă.

PROIECTANTUL BLOCULUI DE STUDII, CONTRACTAT FĂRĂ LICITAȚIE

La finele anului 2021, primăria orașului Durlești a inițiat construcția unui nou bloc de studii, de tip anexă, pentru liceul teoretic „Hyperion” din localitate. Conform proiectului, blocul cu trei etaje, 6 săli de clasă și o nouă sală de sport, urma să fie destinat exclusiv claselor primare. Urma să aibă două laboratoare, vestiare și băi la fiecare etaj, iar legătura cu sediul central al liceului urma să se facă printr-un coridor.

Lucrările de construcție au fost contractate de primăria Durlești în baza unui proiect de execuție realizat la doleanța instituției de învățământ. Mai exact, în februarie 2020, Tamara Pasat, directoarea liceului, a contractat, fără concurs, firma „Arhicreativ” SRL să proiecteze blocul. Fondator și administrator al firmei este Andrei Rotaru, cumătru cu jurista primăriei Durlești, Liubovi Popa.

Contractul dintre liceul teoretic „Hyperion” și „Arhicreativ” SRL a fost semnat la 12 februarie 2020, după ce, la 3 februarie 2020, edilul Capitalei, Ion Ceban, efectua, împreună cu primărița de atunci a orașului Durlești, Eleonora Șaran, o vizită la liceu, unde promitea că administrația municipală va aloca circa 7,5 milioane de lei pentru începerea

lucrărilor de construcție. Ceban preciza că municipalitatea va aloca bani doar cu „condiția ca și Primăria Durlești să vină cu o contribuție de 2-3 milioane de lei”.

DIRECTOAREA LICEULUI: „LA CINE CREDEȚI CĂ TREBUIA EU SĂ MĂ ADRESEZ, DACĂ CINEVA DE FAPT REALIZASE SCHIȚA?”

Directoarea liceului susține că a contractat direct firma „Arhicreativ” SRL întrucât contractul de achiziție publică a fost de valoare mică, dar și pentru că anterior colaborase cu directorul firmei. „Era nevoie de extindere pentru că an de an numărul de elevi se mărește și am apelat la domnul primar Ion Ceban să ne susțină în construcția anexei. El a spus: «Da, bine. Aveți nevoie de un deviz de cheltuieli, de o schiță de proiect și punem subiectul în discuție la Consiliul Municipal Chișinău». Trebuia urgent să facem acest proiect. La cine credeți că trebuia eu să mă adresez, dacă cineva de fapt realizase schița? Respectiv, l-am sunat pe domnul Andrei (Rotaru – n.n.) și l-am întrebat dacă poate să facă un deviz de cheltuieli la schița de proiect pe care anterior a realizat-o. El a spus: «Da, hai să facem un contract». Contractul a fost de 134 de mii de lei. Suma dată ne permitea să încheiem contractul fără licitație”, a spus **Tamara Pasat**.

DE LA SALĂ DE SPORT, LA BLOC DE STUDII

„Schița” despre care vorbește directoarea a fost realizată în 2017 și presupunea proiectarea unei săli de sport, nu a unui bloc de studii. Contractul pentru realizarea acelei „schițe”, în valoare de 82 670 de lei, nu a fost semnat cu „Arhicreativ” SRL, ci cu firma „Crudo Partners” SRL. Cele două firme au colaborat mai mulți ani într-un parteneriat ce presupunea pregătirea seturilor de acte pentru ca primăriile și instituțiile de învățământ să participe la proiecte transfrontaliere.

Cu actele pregătite de cele două firme, în 2017, liceul teoretic „Hyperion” din Durlești a participat la un proiect transfrontalier, având un acord de înfrățire cu liceul teoretic „Mihai Eminescu” din Bârlad, România, însă nu a reușit să câștige proiectul.

Directoarea liceului susține că ideea participării la proiect a venit din partea directorului și cofondatorului (70%) „Crudo Partners” SRL,

Ion Crudu, fost primar al satului Vărzărești, raionul Nisporeni, în perioada 2011-2015, și secretar de stat la Ministerul Mediului în Guvernul condus de Chiril Gaburici. „Domnul Crudu a venit la mine. Amândoi au venit la patru ace că am crezut că au intrat miniștri în cabinet. Dat fiind faptul că eu atunci am făcut schița de proiect și am dat-o în bară cu dânsii, am găsit alte modalități să realizez proiectul acesta, pentru că nu puteam să arunc bani în vânt pentru schița de proiect”, spune Tamara Pasat.

„Având o companie parteneră din România, noi am completat formularele. Asta a fost responsabilitatea noastră. Eu nu cunosc ce au făcut ei mai târziu. Am fost printre primele companii care ne-am ocupat de completarea proiectelor. Ofeream și consultanță pentru primării. Doar că nu ne puneți în aceeași oală cu „Arhicreativ” SRL. Din 2017 noi nu mai colaborăm. Nouă ne place să colaborăm cu oameni care își fac treaba până la capăt și o fac calitativ. În momentul în care ceva din aceste două aspecte nu se duce la bun sfârșit, asta e”, declară **Ion Crudu**.

PROIECTUL INIȚIAT FĂRĂ TOPOGRAFIE

ZdG a constatat că atât schița de proiect din 2017, cât și proiectul de construcție din 2020, la prima etapă, s-au făcut fără topografie – o reprezentare grafică a suprafeței terestre ce include detalii planimetrice. Directorul „Arhicreativ” SRL spune că nu își amintește la ce etapă a fost făcută topografia, însă directoarea liceului dă asigurări că actul nu a lipsit în timpul realizării proiectului de execuție. „Topografia era făcută de liceu. Nu mai țin minte când. Acolo s-au făcut mai multe lucrări. Nu știu care au fost etapele”, spune Rotaru. „Nu este adevărat. Posibil că schița de proiect nu avea topografie. Atunci a venit cu o schiță de proiect la general, așa ca să vadă cam cum ar trebui să se facă. Acea schiță inițială s-a făcut pentru ca să ne încadrăm în acel proiect european, dar atunci când s-a realizat proiectul în sine nu s-a făcut fără topografie”, susține Tamara Pasat.

Abia în august 2020, adică la șase luni de la semnarea contractului de proiectare, liceul a achiziționat servicii de topografie a terenului adiacent instituției, în valoare de 14 mii de lei, iar proiectul blocului a fost ajustat.

LICITAȚIE CÂȘTIGATĂ DE FIRMA CU CEA MAI MARE OFERTĂ

Având proiectul realizat de „Arhicreativ” SRL la doleanța liceului, în iunie 2021 primăria orașului Durlești a atribuit lucrările de construcție, în urma unei licitații, firmei „ConsModern” SRL, fondată în 2003 de Serghei Straistă.

În total, la concurs au participat patru agenți economici: „ConsModern” SRL cu oferta de 9.181.622 de lei, „Hiperteh” SRL – 8.684.014 de lei, „Verilarproiect SRL”, cu o ofertă de 8.588.619 de lei, și „SC Luxgaz” SRL – 6.977.760 de lei.

Deși în urma unei contestații, primăria a fost obligată să atribuie contractul firmei „Hiperteh” SRL, la 11 noiembrie 2021, a încheiat contractul cu „ConsModern” SRL. Un an mai târziu, cele două entități au încheiat un acord de majorare a contractului cu 197 de mii de lei, din cauza inflației, susține viceprimarul orașului Durlești, **Mihai Enachi**.

O ALTĂ LUNĂ, O ALTĂ LICITAȚIE CÂȘTIGATĂ

Am încercat să discutăm cu Serghei Straistă, directorul „ConsModern” SRL, însă, mai întâi, acesta ne-a spus că este ocupat și că nu poate vorbi. Ulterior, ne-a spus că este internat în spital și nu poate discuta cu noi.

În august 2021, firma lui Straistă a câștigat o altă licitație, în valoare de 8 milioane de lei, cu primăria Durlești, privind efectuarea unor lucrări publice, reamenajare arhitecturală, amenajare a terenului de joacă și iluminatul stradal din cartierul locativ N. Gribov.

26 ACTE DE CONSTATARE A LUCRĂRILOR NEPREVĂZUTE ÎN PROIECT

Construcția blocului de studii, care urma să fie finalizată până la sfârșitul anului 2022, a început cu întârzieri din cauza erorilor depistate în proiect, recunoaște viceprimarul orașului Durlești, Mihai Enachi. „Da, noi admitem că proiectul este prost. În timpul execuției s-a constatat asta. La început au fost niște corectări din partea executorului, care spunea că ar fi mai bine de făcut într-un anumit fel, dar în timpul execuției am constatat

că proiectul este necalitativ. Pentru asta răspunde proiectantul și verficatorul”, susține Enachi.

Neconformități în proiectul de execuție a lucrărilor au fost constatate chiar în timpul săpării fundației, conform unui act de constatare a lucrărilor adăugătoare. Au urmat alte 25 de astfel de acte prin care au fost prevăzute modificări la acoperiș, întrucât în devizul de cheltuieli nu erau incluse lucrări de finisaj ale streșinei, au fost incluse lucrări suplimentare la sala sportivă, lucrările de montare a rețelelor de canalizare exterioară, a fost modificat și iluminatul încăperilor, după ce directoarea liceului a solicitat replanificarea pereților pentru două încăperi. Iar coridorul care urma să unească corpul școlii cu blocul nou a fost mutat cu câțiva metri „mai la vale”, după cum spune directoarea liceului, pentru că în timpul lucrărilor s-a depistat că, conform proiectului, acesta urma să se intersecteze cu traseul de termoficare ce duce de la cazangerie către școală.

Tot în timpul execuției s-a constatat că în proiect nu a fost elaborat compartimentul rețele exterioare de alimentare cu apă și canalizare, dar și cele de alimentare cu energie electrică. De asemenea, lipsea compartimentul de semnalizare incendiu și rețele de comunicații. În consecință, costul lucrărilor efectuate adăugător se ridică la circa 1,7 milioane de lei.

„Este poate o greșeală a proiectantului. O greșeală a verficatorului, care a verificat proiectul. Nici eu și nici doamna primar, nici doamna jurist, nu suntem specialiști în a verifica proiectele. Au fost niște modificări care aparțin directoarei, dar în mare parte au fost multe modificări din cauza proiectului sau a scăpărilor. Verficatorul de proiect este cel care verifică direct corectitudinea îndeplinirii proiectului și dacă corespunde normativelor pentru un liceu. Atâta timp cât am primit proiectul și devizul cu ștampila verficatorului, nefiind specialiști în construcții, acolo trebuie să cunoști toate normativele, am început cum l-am avut. Ca să stopăm lucrările pentru anexă, să modificăm din nou proiectul, nu era cazul, pentru că orice modificare se aprobă de către proiectant, cu ștampila”, spune Mihai Enachi.

PROIECTANTUL: „NOI AM DESENAT CEEA CE NI S-A SPUS. EU NU MI-AM ASUMAT SĂ PROIECTEZ REȚELE INGINEREȘTI”

Întrebat cum se face că proiectul conține lucrări neplanificate în valoare de circa 1,7 milioane de lei, administratorul firmei-proiectant,

Andrei Rotaru, ne-a spus că autorul proiectului a desenat ceea ce instituția de învățământ i-a cerut. „A fost ideea că ei nu au clase destule, nu au sală de sport. Am tot mutat proiectul. Au dorit în fața liceului, apoi în spate, apoi mai la deal, mai la vale. Au fost o sumedenie de idei și noi ca proiect l-am modificat de câteva ori. Ni s-au pus unele cerințe, noi am desenat ceea ce ni s-a spus. În timpul construcției s-au modificat niște cerințe. Și da, sunt și câteva scăpări și de către inginer. Sunt niște scăpări, care au fost corectate. Toți suntem oameni și pot fi greșeli. Nu s-au făcut greșeli de construcție exagerate”, spune Andrei Rotaru.

Acesta susține că rețelele antiincendiu și comunicații lipsesc din proiect, întrucât instituția de învățământ nu avea bani pentru proiectarea lor. „Eu nu mi-am asumat să proiectez rețele ingineresti. Arhitectul face arhitectură, inginerul face părțile ingineresti. Da, trebuia să angajeze pe cineva sau să discute cu noi și noi să angajăm pe cineva ca să facă aceste proiectări”, spune Rotaru.

Proiectul a fost verificat de către verificatoarea de proiecte **Tatiana Zaicenco**. Contactată de ZdG, ea a pasat responsabilitatea pentru neconformități către arhitect. „Eu răspund doar de partea tehnică. Argumentele juridice ale beneficiarilor nu țin de domeniul meu. Eu analizez dacă certificatul de urbanism și proiectul corespund tehnic. La acest proiect eu nu văd neconformități. În general, despre lucrările adăugătoare răspunde arhitectul”, spune Zaicenco.

ARHITECT: „AU VRUT SĂ ECONOMISEASCĂ CINCI COPEICI ȘI AU PIERDUT 5 MILIOANE”

Am analizat proiectul de execuție și actele de constatare a lucrărilor adăugătoare împreună cu **Vasile Eremciuc**, arhitect, specialist principal în cadrul Î.S „Serviciul de Stat pentru Verificarea și Expertizarea Proiectelor și construcțiilor”. El a ajuns la concluzia că proiectul nu corespunde mai multor cerințe legislative și normative, responsabili de lacune fiind proiectantul și verificatorul de proiect.

„Dintr-o simplă examinare, eu văd probleme la capitolul corectitudinea elaborării documentației de proiect. Nu sunt corect stabiliți indicii de calcul, acei indici de la care pornește totul. Planșa „date generale” este cea mai importantă. Ea trebuie să conțină datele temei

privind elaborarea proiectului, certificate de urbanism, hotărâri, decizia primăriei, alte documente necesare. Aici ele lipsesc. Indicii de calcul sunt prezentați tare scund”, spune Vasile Eremciuc.

Expertul are o explicație pentru proiectul defectuos și anume prețul mic pentru achiziționarea serviciilor de proiectare. „După volum, proiectarea respectivă ar fi trebuit să coste 400-500 de mii de lei. Cu 134 de mii de lei au obținut ceea ce au obținut. Costul mic nu ar trebui să-i scutească pe proiectanți să îndeplinească toate cerințele legislative și normative în documentația de proiect. Faceți o comparație la cum ar fi fost dacă erau prevăzute toate lucrurile în proiect. Era o diferență de 350 de mii de lei. Ei au lucrări suplimentare de 1,7 milioane de lei. Au vrut să economisească cinci copeici și au pierdut 5 milioane”, susține Vasile Eremciuc.

PROIECTANTUL, CUMETRU CU JURISTA PRIMĂRIEI

Andrei Rotaru este cumetru cu jurista primăriei Durlăști, Liubovi Popa. Cei doi, dar și directoarea liceului, susțin că relația dintre arhitect și juristă nu l-a ajutat pe primul să obțină contracte cu instituția de învățământ.

„Chiar nu am știut. Eu am aflat de la colegii din Consiliu că el este cumătru. Eu m-am interesat pe urmă ce fel de cumătru. La momentul când s-a încheiat contractul nu erau cumătri. Poate pe urmă au devenit cumătri. Chiar nu știam. În Moldova fiecare al doilea e cumătru”, spune Tamara Pasat.

„Eu am devenit cumătră cu el după ce „Hyperion” a încheiat contractul de proiectare. Niciodată, niciun cumătru, o rudă apropiată, nu a participat la vreo achiziție publică, absolut nicăieri. Doamna Pasat îl cunoaște pe el înainte de a-l cunoaște eu. Nu primăria l-a contractat, liceul l-a contractat. El nu a participat la licitație și, dacă participa, eu aveam să mă abțin. Dumneaei a făcut proiectul în 2017, iar eu copilul l-am botezat în 2018”, spune Liubovi Popa.

„Cumătru ești acasă, dar lucru este lucru. Când au fost unele probleme sau neclarități, dimpotrivă, niciodată nu m-a susținut și nu am avut chestii de genu' ca să spună că „hai că ești cumătru și rezolv ceva”, spune Andrei Rotaru.

ANTREPRENORUL AȘTEAPTĂ BANII DE LA URMĂTORUL CONSILIU ORĂȘENESC

Blocul de studii, finalizat aproape în totalitate, nu poate fi dat în exploatare, pentru că firma de construcții nu și-a primit cele 1,7 milioane de lei pentru lucrările efectuate suplimentar, întrucât, până acum, orașul Durlești nu are aprobat bugetul pentru anul 2023. Viceprimarul Mihai Enachi susține că firma a cerut primăriei o scrisoare de garanție că banii îi vor fi achitați.

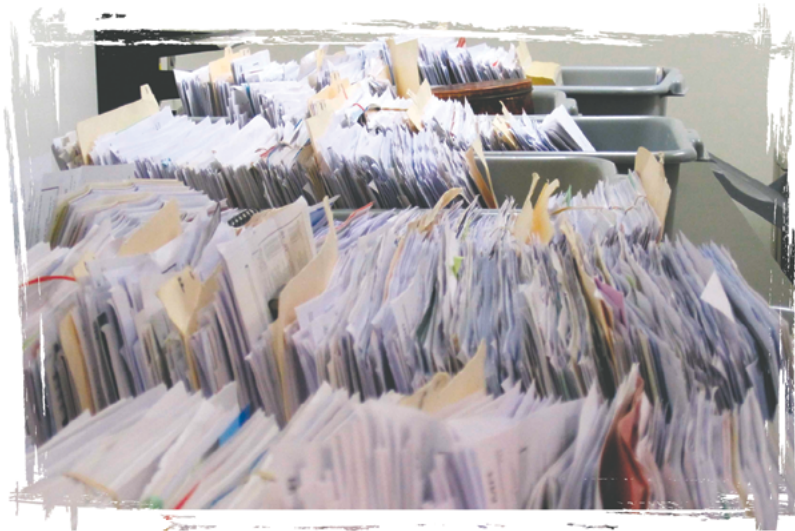
„Noi continuăm cu toate riscurile. Antreprenorul va continua cu toate riscurile de rigoare. Noi am dat cumva asigurări că următorul Consiliu va aloca acești bani. Deși este un aviz pozitiv la Comisia buget, Consiliul nu a aprobat. Se alocă când va fi votat bugetul local”, spune Mihai Enachi.

Până la această etapă, pentru construcția blocului de studii au fost cheltuite 11 milioane de lei: 8,5 milioane de lei din bugetul municipiului Chișinău și 2,5 milioane de lei din partea primăriei orașului Durlești.

SISTEMUL E-DOSAR DE LA PROCURATURA GENERALĂ: CUM AU FOST CHELTUITE 1,8 MLN DE LEI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA UNEI BAZE DE DATE CARE FUNCȚIONEAZĂ ANEVOIOS

JULIETA SAVIȚCHI,
MOLDOVACURATA.MD, 14 noiembrie 2023

Procuratura Generală (PG) a plătit în anul 2020 unui agent economic suma de 1,8 mln de lei pentru a ajusta și îmbunătăți funcționalitățile sistemului integrat de evidență a infracțiunilor E-Dosar, care însă nu este pe deplin funcțional nici astăzi. Cu toate acestea, Procuratura Generală nu a înaintat, până nu demult, nicio pretenție către agentul economic care nu și-ar fi respectat obligațiile contractuale, chiar dacă a primit banii. S-a dispus inițierea unei cauze penale abia după un control al Curții de Conturi, efectuat în vara anului 2023. Agentul economic respinge acuzațiile și acuză Procuratura că nu a contractat un serviciu de mentenanță.

În anul 2014 Procuratura Generală a demarat un proces de elaborare a unui sistem informațional automatizat și integrat, numit atunci „Registrul informației criminalistice și criminologice”, care urma să înglobeze date de evidență a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au comis infracțiuni etc. Procuratura a creat un grup de lucru care a dirijat procesul, iar în luna iulie 2015 s-a anunțat că sistemul, redenumit între timp „Urmărire penală: E-Dosar”, a fost lansat. Încă atunci, procurorul general Corneliu Gurin vorbea la viitor despre funcționalitățile sistemului, deci el abia urma să fie pus în funcțiune.

În dezvoltarea sistemului s-a implicat Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD Moldova), printr-un proiect de suport al reformei justiției. Așa cum se anunța într-un comunicat emis de PNUD atunci, „dezvoltarea sistemului, componentele software și hardware, în sumă de aproximativ 122 000 dolari SUA, a fost finanțată de Procuratura Generală”. Acest fapt este consemnat și în Raportul Curții de Conturi din august 2023: „Potrivit unui act de primire din 30 iunie 2016, Procuratura Generală a recepționat de la PNUD activul nematerial SIA «Urmărire penală: E-Dosar», în valoare de 949,6 mii lei, înregistrat în evidența contabilă la contul 317110 «Active nemateriale», se spune în Raport.

Deși fusese lansat în 2016, sistemul încă nu era folosit, așa că la 1 iulie 2017, procurorul general din perioada respectivă, Eduard Harunjen,

a dispus, printr-un ordin, lansarea și aplicarea platformei „Urmărire Penală: E-Dosar”, obligând procurorii să introducă informațiile despre dosarele aflate în gestiunea lor.

În cele din urmă, platforma s-a dovedit ineficientă pentru activitatea procurorilor, din cauza vitezei reduse de prelucrare a datelor, necesitatea completării sistemului cu formulare tipizate, interconexiunii cu bazele de date guvernamentale, precum și a lipsei serviciilor de mentenanță.

CONDUCEREA PROCURATURII GENERALE DECIDE SĂ DEZVOLTE PLATFORMA „E-DOSAR”

La 6 august 2019, procurorul general interimar Dumitru Robu a emis o dispoziție cu privire la aprobarea Planului de acțiuni privind dezvoltarea și mentenanța sistemului e-dosar. În document se menționau drept probleme viteza redusă de prelucrare a datelor din sistem și necesitatea completării sistemului cu formulare tipizate și a interconexiunii cu alte baze de date guvernamentale. S-a stabilit astfel necesitatea contractării unei companii care să facă ajustări în sistemul informațional existent, pentru ca acesta să devină pe deplin funcțional.

În noiembrie 2019, în funcția de procuror general este numit Alexandr Stoianoglo. În 2020, noua conducere a instituției dispune organizarea unui concurs de achiziții publice pentru procurarea serviciilor de dezvoltare și mentenanță pentru platforma „Urmărire Penală: E-Dosar”.

Precizăm că o astfel de achiziție nu se regăsește în planul de achiziții al Procuraturii Generale pentru anul 2020, la fel cum nu au fost planificate nici cheltuielile pentru achiziționarea serviciului respectiv. Anunțul privind desfășurarea concursului a fost publicat la 1 octombrie 2020, prețul de start fiind de 1,5 mln de lei.

Potrivit auditorilor Curții de Conturi, grupul de lucru a elaborat un caiet de sarcini foarte generalizat, care nu conține aspecte concrete privind funcțiile care necesită a fi dezvoltate. „De menționat că, potrivit documentului respectiv, perioada de realizare a contractului a fost stabilită pentru două luni, termen care nu este real de a asigura dezvoltarea, testarea și punerea în proces de producere a produsului informatic dezvoltat, grupul de lucru din start limitând potențialii dezvoltatori de a participa la licitația publică”, se spune în Raportul Curții de Conturi din august 2023.

FIRMA UNUI CONDAMNAT PENTRU SPĂLARE DE BANI, CÂȘTIGĂTOARE A LICITAȚIEI

Pentru participare la concursul de achiziție a depus oferta un singur agent economic, Esempla Systems SRL, fondată de omul de afaceri Arcadie Topalo.

În 2016, Topalo a fost cercetat penal pentru spălare de bani în proporții deosebit de mari prin intermediul unor firme înregistrate pe persoane interpuse, printre care și oameni ai străzii. Afaceristul s-a aflat în arest preventiv aproape 7 luni, până la 3 mai 2017, când Judecătoria Chișinău l-a condamnat la 5 ani de închisoare cu suspendarea executării pedepsei, fiind eliberat din sala de judecată. Topalo a fost găsit vinovat de spălare de bani în proporții deosebit de mari, comisă de un grup criminal organizat. În acest caz a fost încheiat un acord de recunoaștere a vinovăției.

În declarația pe proprie răspundere depusă de ofertant au fost negate implicarea factorilor de decizie ai firmei în operațiuni de spălare a banilor, fraude sau apartenență la un grup criminal organizat, care ar fi putut servi motiv de neadmitere pentru participarea la licitație. Contractul dintre Procuratura Generală și Esempla Systems SRL, în valoare de 1.794.000 lei, inclusiv TVA, a fost semnat la 11 noiembrie 2020.

OBLIGAȚII CONTRACTUALE, NEONORATE PÂNĂ LA CAPĂT

O lună mai târziu, lucrările au fost predate, iar munca – plătită de PG. Auditorii Curții de Conturi au notat însă că procesul-verbal de prestare-recepție a serviciului, semnat de șeful de atunci al Secției tehnologii informaționale și combaterea crimelor cibernetice a PG și de reprezentantul firmei nu are număr și dată și că astfel ar fi fost confirmată „eronat” executarea lucrărilor. În baza aceluși proces-verbal s-a întocmit un ordin de plată și la 21 decembrie 2020 suma de 1, 795 mln de lei a intrat pe conturile Esempla Systems. Auditorii afirmă că de facto produsul pentru care s-a plătit nu a fost livrat. „Potrivit informațiilor prezentate de actualul manager operațional al Secției tehnologii informaționale și combaterea crimelor cibernetice din cadrul PG, dez-voltări pe platforma SIA ”Urmărire penală: E-Dosar” nu s-au efectuat,

acest produs informațional nefiind utilizat de către procurori, din ce reiese că Procesul-verbal de prestare-recepție a serviciilor conține date neveridice privind recepționarea serviciilor de dezvoltare”, se spune în Raport. De asemenea, s-a constatat că PG ar fi trebuit, conform contractului, să facă testări ale funcționalităților dezvoltate înainte de a plăti serviciile, lucru care nu ar fi fost făcut.

Secția tehnologiei informaționale și combaterea crimelor cibernetice din cadrul Procuraturii Generale a încercat să reanimeze sistemul și în următorii doi ani, prin comunicare și revendicări înaintate prestatorului de servicii. La 22 februarie 2023, Esempla Systems a trimis un răspuns la pretențiile Procuraturii Generale: „Esempla a instalat repetat pe mediul de test o instanță a sistemului e-Dosar și a configurat modulele de arhivare și restabilire a dosarelor și a șabloanelor documentelor, conform documentelor de sarcini, și a prezentat acest lucru reprezentanților Procuraturii Generale la 13.02.23”.

REPREZENTANT COMPANIE: „NE-AM ONORAT OBLIGAȚIILE. PROCURATURA TREBUIA SĂ CONTRACTEZE SERVICII DE MENTENANȚĂ”

Administratorul SRL Esempla Systems, **Dorin Grițcan**, ne-a declarat că întreprinderea și-a onorat obligațiile contractuale și chiar a prestat un șir de servicii gratuite pentru procurori. „Există document semnat, factură fiscală, că noi ne-am onorat obligațiile. A trebuit să optimizăm sistemul și am făcut acest lucru. Dar sistemul nu poate să funcționeze perfect, pentru că este vechi. Procuratura trebuia să contracteze un serviciu de mentenanță, dar nu au făcut acest lucru. Au crezut că noi trebuie să le oferim asta. Au știut doar să ne sune ca să ne spună: „Veniți și rezolvați problema!”. Noi le-am mers în întâmpinare și le-am prestat servicii gratuite, care nu erau prevăzute în contract. Ca să înțelegeți, instituția nu are un specialist IT. Este foarte greu să te înțelegi cu ei. Noi le-am propus recent un plan de acțiuni pentru redresarea situației, dar nu ne-au mai răspuns la mesaje. Ca să auzim că intenționează să pornească un dosar penal. Procurorii nu trebuiau să ne toarne zoi în cap, dar să meargă pe cale legală. Noi avem clienți foarte serioși și o reputație ireproșabilă”, ne-a declarat Grițcan.

DOSAR PENAL, CÂND TOTUL E „BINE”

Mai muți procurori ne-au spus, sub protecția anonimatului, că au renunțat de prin 2019 să stocheze date și să folosească platforma respectivă. Motivul este că sistemul funcționează anevoios, este greu de accesat, iar uneori trebuie să aștepte ore în șir pentru ca să introducă date în el.

Faptele constatate de Curtea de Conturi referitoare la sistemul E-dosar sunt investigate în prezent de către Procuratura Anticorupție în cadrul unei cauze penale, deschise după controlul Curții de Conturi. Cu toate acestea, Procuratura Generală ne-a informat, într-un răspuns recent, că sistemul funcționează. „Procuratura Generală a examinat adresarea Dvs., prin care ați solicitat prezentarea unor informații vis-a-vis de Sistemul Informațional Automatizat „Urmărire penală: E-Dosar” (în continuare Sistem). Sistemul a fost lansat și pus în aplicare la data de 01.07.2017 (în temeiul Ordinului Procurorului General nr.4/23 din 23.05.2017). De la momentul lansării și până în prezent, Sistemul este unul funcțional, iar procurorii sau alte persoane autorizate pentru completarea acestuia, zilnic înregistrează informațiile cu privire la cauzele penale aflate în gestiune. Respectiv, completarea zilnică de către utilizatori a informațiilor în Sistem permite evidența cauzelor penale, participanților, soluțiilor la zi, precum și generarea diverselor rapoarte statistice. Întru menținerea funcționalității Sistemului la nivel optim, sistematic sunt întreprinse măsuri de mentenanță/dezvoltare/. Cu referire la faptele constatate și expuse în raport de către Curtea de Conturi, acestea sunt examinate în cadrul unei cauze penale de către Procuratura Anticorupție”, ne-a răspuns Procuratura Generală.

Am expediat o solicitare de informații către PNUD Moldova, pentru a afla dacă instituția a urmărit eficiența folosirii sistemului la a cărui elaborare a contribuit în 2016. „PNUD, din sursele financiare oferite de Procuratura Generală, a dezvoltat sistemul E-Dosar, care a fost transmis beneficiarului în anul 2015. Funcționalitatea E-Dosar a fost confirmată și acceptată de beneficiar. Utilizarea sistemului, precum și investițiile ulterioare în menținerea și optimizarea acestuia sunt responsabilitatea beneficiarului”, a fost răspunsul PNUD.

CHINURILE TEATRULUI DIN CAHUL:

30 DE MILIOANE DE LEI CHELTUITE, ALTE 13 MILIOANE DE LEI NECESARE, UN ANTREPRENOR DECEDAT ȘI O TRUPĂ CARE ȘI-A PIERDUT SPERAȚA

NATALIA ZAHARESCU,
ZIARUL DE GARDĂ, 30 noiembrie 2023

Cu piatra de temelie pusă în 2014, cu finanțare generoasă din partea Guvernului României, cu zeci de milioane de lei cheltuite până în prezent, noul sediu al Teatrului muzical-dramatic „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul încă nu este gata. Lucrările s-au împotmolit, practic, la ultima etapă. Edificiul proaspăt construit a început să dea semne de uzură, în timp ce autoritățile dau vina pe circumstanțe neprevăzute, inclusiv pe pandemie. Termenul de dare în exploatare a fost depășit, antreprenorul care făcea lucrările a decedat, iar cartea tehnică a clădirii a dispărut. În acest răstimp, în R. Moldova s-au schimbat opt guverne și șase miniștri responsabili de cultură. Peste 30 de milioane de lei au fost cheltuite până în prezent, inclusiv pe achiziții criticate de Curtea de Conturi, și ar mai fi necesare încă aproape 13 milioane de lei pentru ultimele lucrări. Trupa Teatrului își prezintă spectacolele într-o sală mică dintr-o clădire veche și așteaptă cu disperare momentul când, în sfârșit, va putea juca pe scena nouă.

Clădirea veche, încă funcțională, a Teatrului din Cahul și clădirea nouă, nefinalizată, sunt aproape una de cealaltă. Le desparte micul parc din oraș, pe care actorii îl traversează și de câteva ori pe zi, deoarece fac repetiții când în deal (la sediul vechi), când în vale (la sediul nou), unde este amenajată doar o sală de repetiții, la parter. Cabinele actorilor și oficiile administrative, situate la al doilea, al treilea și al patrulea nivel, sunt mobilate, dar încă nu au fost instalate rețelele de comunicații. Cablurile electrice atârnă din tavane, iar băile nu sunt conectate la apă. Sala de spectacole, prevăzută pentru aproape 300 de locuri, are pereții necăptușiți, nu sunt instalate fotoliile, care zac în cutii în spatele scenei mari, fiind cumpărate încă acum trei ani.

În sediul vechi al teatrului, trupa joacă spectacole din anul 2000. Aici anterior a fost Judecătoria Populară. Sala de spectacole are o scenă mică și poate primi 90 de spectatori. La nevoie, mai sunt aduse scaune suplimentare și se ajunge la 100 și ceva de locuri. Două camere mici servesc drept cabine pentru actori. Încăperile sunt mici, iar coridoarele – înguste.

„Este o atmosferă foarte intimă”, spune **Gheorghe Mândru**, directorul teatrului, în timp ce ne face un tur rapid în edificiul vechi. Subliniază că scena se potrivește spectacolelor pentru copii, dar „e micuță pentru niște proiecte mai mărețe”. Speranța lui este să poată

folosi în continuare sediul vechi pentru scena mică, unde să-i „crească” pe tinerii iubitori de teatru, pe care ulterior să-i poftescă, în plimbare prin parc, dincolo, la sediul nou, deocamdată nefinalizat, ca să privească spectacole pe scena mare.

„ESTE APROAPE-APROAPE GATA”

Noul sediu urma să fie dat în exploatare în 2018, Anul Centenarului Marii Uniri, își amintește Gheorghe Mândru. „Am ajuns la ultima sută de metri și situația a rămas că trebuie să finalizăm sala de spectacole, fotoliile sunt deja aduse, stocate. A rămas căptușeala fonetică și de asamblat fotoliile. Bine, că mai sunt lucrări până la asamblare. Scena practic e gata cu toată mecanica ei, cu toată iluminarea și sonorizarea. Și a doua ce a mai rămas să finalizăm este foaierul. În rest, este aproape-aproape gata”, ne arată Gheorghe Mândru interiorul sediului nefinalizat al teatrului.

PIATRA DE TEMELIE, PUSĂ ÎN 2014 DE VICTOR PONTA ȘI IURIE LEANCĂ. 800 DE MII DE EURO DIN PARTEA ROMÂNIEI

În octombrie 2014, la Cahul, a fost semnat un Memorandum privind finanțarea construirii unui nou sediu al Teatrului Republican Muzical-Dramatic „Bogdan Petriceicu Hașdeu”, în prezența prim-miniștrilor de atunci ai Republicii Moldova și României, Iurie Leancă și Victor Ponta. Guvernul de la București promitea o donație de 800 de mii de euro pentru ridicarea din temelii a noului sediu. Tot atunci s-a pus și prima piatră de temelie. Alți 400 de mii de euro au fost promiși din bugetul Republicii Moldova. „Acum spectacolele sunt jucate într-o clădire veche, adaptată la o sală de teatru”, se menționa atunci într-un comunicat de presă al Guvernului de la Chișinău, în care se anunța vestea bună.

Aproape 10 ani mai târziu trupa își joacă spectacolele în aceeași clădire veche. Instituția desemnată să gestioneze banii și proiectul a fost Ministrul Culturii, condus la acea vreme de Monica Babuc. De atunci, s-au schimbat opt guverne, iar la conducerea ministerului responsabil de domeniul culturii (care a fost comasat și integrat în cadrul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, iar apoi a revenit la un

minister al Culturii separat) s-au perindat șase miniștri, însă edificiul nu a fost încă finalizat.

Lucrările de construcție au început doi ani mai târziu după semnarea Memorandumului. La 20 ianuarie 2016 o companie din Cahul, „Lumea Calității” SRL, a omului de afaceri Ion Ghindă, a câștigat licitația organizată de Ministerul Educației, Culturii și Cercetării, mai exact – un contract de 20,6 milioane de lei, pentru construcția teatrului.

Înainte de asta, în aprilie 2015, Ministerul Culturii achiziționase servicii de proiectare de la compania „Arcada-LV” SRL, în valoare de 432 de mii de lei. Anterior, în 2012, aceeași companie câștigase un proiect de 678 de mii de lei, cu Ministerul Culturii, pentru un proiect de reconstrucție a vechiului sediu, idee care a fost ulterior abandonată, pentru că ar fi fost mai costisitoare decât ridicarea din temelii a unei clădiri noi, după cum a explicat pentru ZdG Emilia Ristic, șefa Direcției management instituțional, din cadrul actualului Minister al Culturii.

PRIMUL IMPAS – GALERII SUBTERANE

La scurt timp după ce au început lucrările de pregătire, în locul unde se făceau săpăturile pentru temelie au fost găsite două galerii subterane. Această descoperire a pus proiectul pe pauză pentru câteva luni, pentru că ministerul nu se putea decide dacă să păstreze ambele hrube sau doar pe una. Într-un final, o galerie a fost păstrată, iar a doua a fost acoperită. Fundația teatrului a trebuit să fie strămutată cu câțiva metri.

„ZIDĂRIA ESTE FOARTE SĂNĂTOASĂ, FOARTE REZISTENTĂ”

Potrivit datelor de pe portalul achizițiilor publice, la 13 decembrie 2018, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a mai semnat un contract de aproape 1,7 milioane de lei cu „Lumea Calității” SRL. Iar la 23 decembrie 2019 se mai prelungește o dată termenul de finalizare a lucrărilor, dar nu se menționează cu cât.

Odată decizia luată privind galeriile subterane, lucrările au fost reluate, pereții au fost ridicați și s-a ajuns până la etapa de finisări interioare. „Zidăria este foarte sănătoasă, foarte rezistentă. Ea a fost

făcută în perioada când s-a controlat foarte minuțios acest proiect, inclusiv s-a controlat de Guvernul României. Fiindcă atunci, în primă fază, era bugetul din partea Guvernului României și veneau experți din partea Guvernului României, pe fiecare etapă în parte”, se arată convins directorul teatrului, Gheorghe Mândru.

UN NOU OBSTACOL, LIPSA PROIECTULUI DE DESIGN INTERIOR

Lucrul s-a oprit din nou, în 2018, pentru că era nevoie de un proiect de design interior, pe care să-l implementeze antreprenorul, adică firma „Lumea Calității” SRL. Și pentru elaborarea acestuia au fost necesare câteva luni, își amintește Emilia Ristic, șefa Direcției management instituțional din cadrul Ministerului Culturii.

Sergiu Cojocaru, arhitectul șef al proiectului, directorul companiei „Arcada-LV” SRL, care a câștigat licitația pentru servicii de proiectare și care a făcut ulterior și proiectul de design interior, are opinia sa privind motivul din care s-a pierdut timp.

„S-a întins o perioadă, pentru că (cei de la minister, n.r.) căutau alte soluții. Până la urmă, când s-au adresat la mine, eu eram ocupat o perioadă, eram încadrat în alte obiective mai mari. După care, am făcut proiectul și apoi s-a întâmplat cu dumnealui (antreprenorul Ion Ghindă, n.r.), a decedat și s-a târăgănat, din an în an s-a întins”. Arhitectul spune că, în prezent, proiectul este gata și a fost actualizat anul acesta în ce privește materialele și devizul de cheltuieli.

„DIN 2019 PÂNĂ ÎN 2022 NU S-A FĂCUT NIMIC”

Directorul teatrului, Gheorghe Mândru, spune că în 2019-2020 nu s-a lucrat deloc la construcția edificiului: „S-a pornit atunci și pandemia de Covid-19. Era perioada asta când s-au dat toate peste cap și, practic, nu înțelegeam: nu se lucrează din cauza pandemiei sau nu se lucrează din cauza altor „pandemii” financiare. De aceea, nici nu era clar în perioada aceea. Practic, în 2019 și 2020 a fost o neclaritate totală”.

„Poate și factorul politic, și Ministerul Culturii a fuzionat cu Ministerul Educației. Toate acestea ... s-au schimbat procesele, angajații din cadrul ministerului, până s-a intrat în detalii. Cred că și asta a fost o problemă care a

stagnat lucrările mai mult decât trebuie. (...) Din 2019 până în 2022 nu s-a făcut nimic. Se aștepta proiectul acesta de design. Proiectul, de fapt, a fost făcut în 2019, pe timpul ministrului, doamnei Onofrei Liliana, pe 10 iulie este data când ei solicită arhitectului să facă proiectul de design. Și durează, deci, 2020 ... cred că până se contractează... Directorul companiei „Lumea Calității” care s-a stins din viață, compania intră în faliment, intră într-o situație financiară foarte grea, gravă”, argumentează, la rândul său, reprezentanta Ministerului Culturii, Emilia Ristic.

FRATELE ANTREPRENORULUI DECEDAT: „NU A MAI FOST SPONSORIZAT OBIECTUL DAT”

La 14 februarie 2022, fondatorul companiei „Lumea Calității” SRL, Ion Ghinda, a decedat. El a fost găsit strangulat în extravilanul satului Colibași, raionul Cahul. Potrivit Inspectoratului de Poliție Cahul, semne de moarte violentă nu au fost depistate atunci. Decesul său subit a dus compania „Lumea Calității” SRL în procedură de faliment.

Fratele lui Ion Ghindă, Alexei Ghindă, solicitat de Ziarul de Gardă, a declarat că lucrările la teatrul din Cahul au fost târăgănite din lipsă de bani și că statul îi datorează firmei fratelui său încă aproximativ 700 de mii de lei, pentru lucrări care ar fi fost făcute, dar nu ar fi fost achitate.

„Nu a mai fost sponsorizat obiectul dat. Au fost efectuate toate lucrările, din câte știu eu, integral, la sumele achitate. Chiar și în plus au fost făcute, în jur de 700 de mii de lei, care nu au fost achiziționate, cu scopul că o să fie achitate. Și din cauza asta și s-a stopat. Pe timpurile acelea, când s-a dizolvat Guvernului, pe timpul lui Plahotniuc. La Cultură s-au schimbat toți și nu au mai vrut să continue finanțarea. Din cauza asta s-au stopat și finanțarea, și lucrările. Nu semnau procesele-verbale pentru lucrările suplimentare, pe interior. Lucrările s-au făcut, iar pe timpul când s-au schimbat alții la guvernare, nu au mai vrut să accepte procesele-verbale. Și în momentul acela nu s-a finanțat mai departe. Din momentul acela, noi am mai continuat lucrările vreo 3-4-5 luni, chiar vreo jumătate de an”.

Potrivit lui Alexei Ghindă, nici elaborarea proiectului de design interior nu se finanța în acel moment. L-am întrebat ce li se spunea de la minister: „Cred că vreo jumătate de an nimeni nu dădea niciun răspuns, după aia ni s-a spus că nu sunt bani”, susține fratele antreprenorului.

„MINISTERUL CULTURII AVEA DOAR CÂTEVA UNITĂȚI DE PERSONAL CARE NU CUNOȘTEAU PROCESUL DE INVESTIȚII”

Am insistat să aflăm de la reprezentanta Ministerului Culturii, Emilia Ristic, ce s-a întâmplat și de ce nu s-au făcut lucrări din august 2021, când a fost separat Ministerul Culturii, care acum gestionează proiectul, de ce al Educației, și până în 2022, când a decedat antreprenorul Ion Ghindă.

„Când s-a divizat Ministerul Educației de Ministerul Culturii, în 2021, persoanele care erau implicate în proiectul cu Cahulul, care erau implicate în procesul de investiții capitale, au rămas în cadrul Ministerului Educației. Ministerul Culturii avea doar câteva unități de personal care nu cunoșteau procesul de investiții. (...) Până se fac angajările în cadrul ministerului, până se începe iarăși implicarea în proiect, oricum trebuie să examinezi situația, iarăși, a durat ca timp”, susține Emilia Ristic.

După decesul lui Ion Ghindă, situația a rămas incertă. Pentru ca teatrul să fie finalizat a fost necesară evaluarea lucrărilor deja efectuate și achitate și a volumului de lucrări necesare. Și această decizie s-a luat cu greu la Ministerul Culturii, spune Emilia Ristic: „Nu se înțelegea atunci de ce este nevoie de auditul acesta pentru lucrări executate. Nu putea fi înțeles, pentru ce avem nevoie? De ce nu putem noi să facem licitația și să pornim lucrările? Atunci eu explicam că e nevoie și de ce e nevoie, că trebuie să ai un document care îți spune că de la A până la IA tu ai situația dată, iar de la IA până la Z, situația va fi următoarea, pe care o creăm noi acum...”

„AU FOST DEPISTATE LUCRĂRI CARE NU CORESPUND CALITĂȚII”

Astfel, o expertiză tehnică a fost efectuată abia în septembrie 2023, de către arhitectul-șef al proiectului, Sergiu Cojocaru, directorul companiei „Arcada-LV” SRL, care a câștigat licitația pentru servicii de proiectare. El a constatat mai multe abateri de la proiect și care s-au soldat cu fisuri ale fațadei, pentru a căror reparație ar urma să se cheltuiască alte câteva milioane de lei.

„Am evaluat, în primul rând, lucrările care nu au fost finalizate și, totodată, au fost depistate lucrări care nu corespund calității, care

s-au degradat – fisurile, degradările tencuielii exterioare, care a fost pusă peste izolarea termică a fațadelor, care trebuie total renovată. (...) Sunt mai multe mărunțișuri care nu corespund. Multe lucrări nu s-au făcut, au rămas nefinalizate, pentru că s-au ridicat prețurile brusc. (...) Cel mai mult – fațadele, care trebuie izolate și acolo e volum mare. Nu mai țin minte sumele pe care le-am prezentat la verificare, dar e vreun milion-două de lei”, spune arhitectul-șef.

Fisurile din pereții exteriori ai edificiului se pot observa cu ochiul liber, după cum a putut constata și echipa ZdG, la fața locului. Și reprezentanta Ministerului Culturii, Emilia Ristic, a vorbit despre ele.

„Pe partea de rezistență nu sunt probleme. Pe partea de lucrări sigur că această perioadă a lăsat foarte multe amprente la acel edificiu: fisuri în pereți, ușile care degradează deja și mai multe detalii, poate minore, dar ele totuși sunt vizibile și reflectă o imagine nepotrivită unei construcții noi, de fapt”, spune Emilia Ristic.

A DISPĂRUT CARTEA TEHNICĂ. „AICI ESTE UN INTERES”

De asemenea, s-a constatat că lipsește cartea tehnică a clădirii, adică documentul în care sunt consemnate toate lucrările făcute până în prezent, inclusiv cele care nu se văd deja cu ochiul liber.

„S-a pierdut cartea tehnică, toate înscrisurile care au fost făcute de responsabilii tehnici, acum nu-i nimic și nu putem găsi vinovatul. Pur și simplu, nu-s actele care corespund lucrărilor ascunse, care nu se văd. (...) Dirigintele de șantier spune că a transmis-o antreprenorului, directorului, care a decedat. Acum toată vina se dă pe dumnealui (antreprenorul decedat, n.r.), el nu-i și noi nu putem găsi (cartea tehnică, n.r.). Aici este un interes. A cui e vina, nu putem spune nicidecum. Dar sunt întrebări și putea oricare „s-o piardă”, în ghilimele”, spune arhitectul șef, Sergiu Cojocar. El a adăugat că de-a lungul lucrărilor au fost schimbați mai mulți diriginți de șantier. „Așa a fost abordarea antreprenorului general”, susține Sergiu Cojocar.

Am luat legătura și cu ultimul diriginte de șantier, Dumitru Crețu. El nu a vrut să vorbească la telefon, spunând că doar față în față ar fi de acord să discutăm. Ulterior, a refuzat orice conversație.

Întrebat de ZdG despre dispariția cărții tehnice, Alexei Ghindă, fratele lui Ion Ghindă, susține că nu cunoaște despre această situație.

„CONFORM DOCUMENTAȚIEI” ȘI „CONFORM REALITĂȚII”

Pentru a vedea dacă s-au făcut într-adevăr toate lucrările și ce soluție se poate găsi în cazul dispariției cărții tehnice, în august 2023, Ministerul Culturii a făcut o sesizare către Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică, spune Emilia Ristic.

„Conform documentației, rezultă că pe hârtie este executat tot ceea ce s-a angajat (să facă compania „Lumea Calității” SRL, n.r.) și ce s-a achitat, conform documentației. Conform realității, noi am solicitat o expertiză sub aspect de volume de execuție și sub aspect de calitate a volumelor de lucrări executate la Inspectoratul Național pentru Supraveghere Tehnică (INST). (...) Solicităm să clarifice următoarele aspecte: modalitatea și procedura legală de documentare a pierderii cărții tehnice. Doi: ce facem, cum continuăm implementarea proiectului? Și controlul volumelor și calității lucrărilor executate. Până astăzi nu avem răspuns la această scrisoare”, susține reprezentanta Ministerului Culturii.

Potrivit ei, ministerul nu va aștepta un răspuns din partea INST, ci va organiza achizițiile publice necesare pentru a finaliza construcția teatrului. Evaluarea făcută de arhitectul-șef este acum la verificatorii de proiect, iar apoi ar urma să se înceapă noi proceduri de achiziții publice.

ÎNCĂ APROAPE 13 MILIOANE DE LEI SUNT NECESARE PENTRU FINALIZAREA LUCRĂRILOR

Urmează să se achiziționeze un volum de lucrări estimat la 12,9 milioane de lei: pentru amenajare scenei, a sălii de spectacole, a foaielor, pentru lucrări la pereții exteriori, finalizarea băilor etc. „Licitația o demarăm în luna decembrie, deschiderea ofertelor este planificată pentru luna ianuarie, perioada de examinare – termenul minim este de 20 de zile, pe care trebuie să-l dăm să pregătească oferta. Având în vedere că decembrie este lună cu sărbători, Crăciun, Revelion, sigur că o să stabilim termenul de deschidere a ofertelor pe la sfârșitul lunii ianuarie. Luna februarie este luna în care noi vom examina ofertele. Dacă nu avem contestații, în cel mai bun caz, în luna februarie avem și contractul semnat. Dacă avem contestații, ne mai ducem încă într-o

lună și atunci, cam așa, în primăvară”, explică Emilia Ristic procesul și de ce lucrările ar putea începe abia în primăvara anului 2024.

PESTE 30 DE MILIOANE DE LEI CHELTUITE PÂNĂ ÎN PREZENT ȘI ACHIZIȚII CRITICATE DE CURTEA DE CONTURI

În total, până în prezent, pentru lucrările la sediul nou al teatrului din Cahul și achizițiile de bunuri și servicii s-au cheltuit 30,4 milioane de lei, potrivit datelor de pe portalul achizițiilor publice, la care se adaugă și achizițiile de mică valoare, precum și cele 678 de mii de lei pentru proiectul de reparație a sediului vechi. În interiorul clădirii s-au mai făcut unele lucrări de finisare, s-a achiziționat mobilă și echipamente de sonorizare și de iluminare scenică, din banii ministerului și din cei ai instituției teatrale. Procedurile de achiziții au fost criticate într-un raport de audit al Curții de Conturi a R. Moldova (CCRM) prezentat în septembrie 2021.

Din raport aflăm că lucrările trebuiau să fie finalizate la 31 decembrie 2018, iar printr-un acord adițional termenul de finalizare a fost modificat pentru data de 31 decembrie 2019, însă fără a prelungi și termenul de valabilitate a garanției bancare de bună execuție a contractului, în valoare de un milion de lei, „ceea ce determină riscul nefinalizării sau finalizării necalitative a lucrărilor constatate”, potrivit raportului.

ACHIZIȚII DE MICĂ VALOARE: „DACĂ AVEȚI BANI, FACEȚI”

CCRM mai constată în raport că pentru mai multe achiziții de mică valoare nu au fost prezentate „informațiile privind modul de selectare a operatorilor economici, analiza prețurilor și selectarea celui mai avantajos preț”. Este vorba despre lucrările de finisare efectuate de administrația teatrului la etajele superioare, în cabinetele actorilor și oficiile administrative, precum și în sala de repetiții, explică directorul teatrului, Gheorghe Mândru, care spune că a fost nevoit să facă aceste lucrări pentru a putea pune mobilă. „Am scris oficial scrisori să ne permită ... Ceea ce ne-a permis, a fost un telefon: Dacă aveți bani, faceți. Și atunci, neavând un document din partea ministerului că avem dreptul să facem aceste reparații, am avut sancțiune și amendă. Dar noi, totuși, am făcut”, spune Gheorghe Mândru.

FOTOLII – DE LA FIRMA FIULUI MINISTRULUI EDUCAȚIEI, CULTURII ȘI CERCETĂRII

De asemenea, CCRM a mai notat că fotoliile teatrale au fost achiziționate încă în 2020, cu aproximativ un milion de lei, de la compania „Cartdidact” SRL, a fiului fostului ministru al Educației, Culturii și Cercetării, Igor Șarov. Potrivit CCRM, Igor Șarov a semnat ordinul de alocare a mijloacelor financiare la 7 septembrie 2020. Nu s-a constatat, totuși, un conflict de interese, întrucât contractul de achiziție a fost semnat cu Teatrul din Cahul. CCRM a mai constatat că, deși termenul de livrare era de 60 de zile de la semnarea contractului, fotoliile au fost livrate cu o întârziere de patru luni, pe 27 iulie 2021.

Totodată, auditul CCRM a mai constatat: „MECC a alocat aceste mijloace financiare știind din start că construcția edificiului teatrului nu este finalizată, deoarece este beneficiarul acestei construcții. O situație similară de alocare prematură a mijloacelor se constată și la achiziționarea copertinei în sumă de 333,2 mii lei”.

Fotolii sunt și în prezent depozitate în cutii de carton, în spatele scenei. Gheorghe Mândru consideră, totuși, că acestea nu s-au achiziționat prea devreme: „Nu a fost prea devreme, pur și simplu prea s-a întârziat procesul de lucru cu sediul. În 2020 noi le-am cumpărat, pe când teatrul trebuia să fie inaugurat în 2018. Cum pot fi în 2020 cumpărate prea devreme?”

Am solicitat o reacție și din partea lui Igor Șarov, dar el nu a răspuns până acum. Ne-a transmis prin mesaj să revenim ulterior, dar nu a mai răspuns apelurilor noastre.

„NE-AM ÎNECAT LA MAL, CUM S-AR ZICE”

Actorii Teatrului muzical-dramatic „B.P. Hașdeu” din Cahul așteaptă cu nerăbdare să joace pe scena cea mare din sediul nou și sunt dezamăgiți de faptul că lucrările au întârziat atât de mult.

„Ne dorim foarte mult, mai ales că a fost așa, ca o zădărală. De la început ne-au spus că o să fie, eram încântați, așteptam că degrabă-degrabă, peste câțiva ani. Și chiar am crezut, urmăream cum are loc construcția... Și, iată, poftim. La un moment dat s-a stopat și nu mai merge.

Ne-am înecat la mal, cum s-ar zice. Și chiar ne pare foarte rău, pentru că am avut planuri destule, să jucăm spectacole aici, proiecte pentru scenă mare”, mărturisește actrița Aurica Țurcanu, maestru în artă.

„CAHUL MERITĂ UN TEATRU NOU. ROMÂNIA ȘI-A FĂCUT TREABA, A DAT BANII, ACUM A RĂMAS MINISTERUL SĂ CONTRIBUIE ȘI SĂ NE DESCHIDEM ODATĂ ȘI ODATĂ”

În trupa teatrului este și actorul Igor Caras, artist al poporului, care și-a amintit că însuși ministrul actual al Culturii, Sergiu Prodan, a promis că teatrul va fi gata în toamna acestui an.

„Domnul ministru a dat cuvântul din scenă, anul trecut, că în toamna aceasta teatrul va fi deschis. Ei, ați văzut că nu e deschis. Noi nu putem nimic să spunem ministerului. Dar ministerul a finanțat acest spectacol pe care îl montăm acum, „Povestea neamului nostru frumos”. Și noi muncim. Vă rog frumos! M-am adresat prim-ministrului, mă adresez și dumneavoastră, faceți tot, scrieți așa cum este, luptați! Cahul merită un teatru nou, este finanțată construcția de România. România și-a făcut treaba, a dat banii, acum a rămas ministerul să contribuie și să ne deschidem odată și odată”, și-a exprimat dorința actorul Igor Caras.

Directorul teatrului speră că sediul nou va fi gata în 2024: „Știți, inițial am înțeles că în toamna aceasta vor fi finalizate lucrările și o să putem inaugura până la Anul Nou, cu deschiderea stagiunii 2023. Dar, iarăși, planurile de acasă nu le poți potrivi cu cele din târg. Sperăm noi, după intuiția noastră și după ce mai vedem, nu mai târziu de 2024. Nu mai târziu. Fiindcă deja prea mult s-a tergiversat”.

Solicitat de ZdG, și primarul municipiului Cahul, Nicolae Dandiș, spune că finalizarea construcției ar trebui să devină o prioritate imediată a autorităților: „Consider că după atâta timp, deja scuza că nu au oameni la minister care să se ocupe prioritar de acest proiect nu mai ține. Dacă la cel mai înalt nivel nu se dă termen concret și nu vor exista sancțiuni asupra unor funcționari iresponsabili, nu vom vedea degrabă luminița. Cred că lucrurile trebuie coordonate deja mai sus de minister. Fac apel la conducerea țării ca acest proiect să devină o prioritate”.

MINISTRUL SERGIU PRODAN: „ÎN 2024 CU SIGURANȚĂ VA FI GATA. ESTE O PRIORITATE SĂ DUCEM LA CAPĂT ACEST PROIECT”

Ministrul Culturii, Sergiu Prodan, dă asigurări că nu ar exista impedimente financiare în prezent și că teatrul va fi gata la anul viitor: „Sunt mai multe probleme și sunt de ordin tehnic. Nu există niciun impediment financiar sau politic. Sunt impedimente de ordin tehnic, din cauza decesului șefului companiei care implementa, din cauza pandemiei. Odată cu decesul persoanei care avea contractele semnate și dispariția întregului set de documente a acestui proiect, continuarea proiectului necesita restabilirea cărții de bază a construcției. După care, acum trebuie să anunțăm concursul, licitația publică pentru acest proiect și, începând din primăvară, să înceapă finisarea construcției. (...) În 2024 cu siguranță va fi gata. Deja toate problemele astea sunt rezolvate. Pentru că era problema cine își asumă responsabilitatea pentru lucrările făcute, ca să continuăm mai departe. Finanțare există. Este o prioritate să ducem la capăt acest proiect”, a declarat Sergiu Prodan.

„PRIMELE TREI LUNI, PRACTIC, MINISTRUL ERA SINGURUL ANGAJAT AL MINISTERULUI CULTURII”

Întrebat despre acțiunile sale după ce a devenit ministru al Culturii, în 2021, în contextul în care lucrările la construcția teatrului deja erau în întârziere, Sergiu Prodan, a făcut trimitere la procesul de reorganizare lent.

„În 2021, Ministerul Educației a transmis noului ministru creat, al Culturii, treptat, pe măsura angajării persoanelor, toate dosarele, arhivele. Ministerul Educației a fost succesorul fostului Minister (al Educației, Culturii și Cercetării, n.r.) și această transmitere s-a încheiat abia în 2022 definitiv. Primele trei luni, practic, ministrul era singurul angajat al Ministerului Culturii. Deci, Ministerul Culturii nu avea capacitatea în momentul acela să intervină, să ceară socoteală, pentru că nu avea toată arhiva, toate documentele”, susține ministrul Prodan.

FOST MINISTRU: „PE MINE MĂ MIRĂ FAPTUL CĂ DUMNEAVOASTRĂ ÎMI SPUNEȚI CĂ LUCRUL NU E FINALIZAT”

I-am întrebat și pe foștii miniștri responsabili de administrarea domeniului culturii, începând din 2014, când a fost semnat Memorandumul privind finanțarea construirii unui nou sediu al Teatrului Republican Muzical-Dramatic „Bogdan Petriceicu Hașdeu”, ce au făcut ca sediul nou să fie dus la bun sfârșit.

Liliana Nicolaescu-Onofrei, fostă ministă a Educației, Culturii și Cercetării, în perioada 8 iunie – 14 noiembrie 2019 (Guvernul Sandu): „Pe toate proiectele care erau de investiții capitale noi nu am reușit în cinci luni să mișcăm ceva serios înainte, decât că am dispus ca în toate cazurile unde erau lucrări de construcție neapărat să se urmărească cu multă atenție la fiecare etapă, să fie verificările necesare”.

Corneliu Popovici, fost ministru al Educației, Culturii și Cercetării, în perioada 14 noiembrie 2019 – 16 martie 2020 (Guvernul Chicu): „Eu, când am plecat (din funcție, n.r.) era practic pe ultima sută de metri. Că nu s-a dus până la capăt, deja rămâne o mare enigmă și un miracol. În ultimul an nu am urmărit soarta teatrului, deși, eram sigur că deja totul e ok. Când eram ministru lucrul mergea, era pe roate. Dacă ar fi fost ceva ieșit din comun, eu aș fi ținut minte. Dar lucrul mergea bine și trebuia să fie finalizat. Pe mine mă miră faptul că dumneavoastră îmi spuneți că lucrul nu e finalizat”.

Igor Șarov, fost ministru al Educației, Culturii și Cercetării, în perioada 16 martie – 9 noiembrie 2020 (Guvernul Chicu): Nu a răspuns întrebărilor ZdG.

Lilia Pogolșa, fostă ministă a Educației, Culturii și Cercetării, în perioada 9 noiembrie 2020 – 6 august 2021 (Guvernul Chicu): „Eu cred că cel mai bine dumneavoastră trebuie să telefonați la minister, la responsabilii care sunt, să ridice tot ce este în minister cu privire la tot ce s-a făcut și ei o să vă dea un răspuns documentat, corect și exact. Eu îmi cer scuze, întârzierii la o ședință”.

Monica Babuc, fostă ministă a Culturii între 30 mai 2013 – 26 iulie 2017 și fostă ministă a Educației, Culturii și Cercetării între 26 iulie 2017 – 8 iunie 2019 (Guvernul Leancă, Gaburici, Streleț și Filip), a enumerat o serie de impedimente care ar fi târăganat construcția teatrului

În timpul mandatului său, menționând că inițial Memorandumul prevedea o durată a implementării proiectului de 2 ani și 6 luni (până în iunie 2017), ulterior însă a fost prelungit de mai multe ori, „în urma constatării complexității sarcinii care stătea în fața operatorului economic și, în special, pe fondul unor circumstanțe neprevăzute”. Printre acestea se numără necesitatea actualizării documentației de proiect, galeriile subterane și strămutarea teatrului, condițiile climaterice nefavorabile (sezonul rece): „Totuși, către 31 octombrie 2018 mijloacele grantului românesc au fost valorificate în întregime și în absolută conformitate cu prevederile Memorandumului, fapt stabilit de auditul efectuat de auditorul independent „Consalting-Modern” SRL la solicitarea Ministerului Educației Culturii și Cercetării. Totodată, Contractul de antrepriză cu operatorul economic care realiza construcția și care se finaliza la 31 decembrie 2018 a fost prelungit până la 31 decembrie 2019 urmare a modificărilor survenite în proiect în urma descoperirii galeriilor subterane. În același timp partea moldovenească urma să-și finalizeze realizarea prevederilor contractuale privind contribuția sa la construcția teatrului, prevederi introduse în Legea Bugetului pentru 2019. Am finalizat mandatul meu la Ministerul Educației, Culturii și Cercetării la mijlocul lunii iunie 2019, adică cu jumătate de an înainte de scurgerea termenului prevăzut de contractul care prevedea finalizarea lucrărilor de construcție, astfel încât acțiunile ulterioare acestei perioade urmează a fi discutate cu succesorii mei, care au preluat responsabilitățile în acest sens”, a explicat Monica Babuc, la solicitarea ZdG.

AMBASADA ROMÂNIEI ÎN R. MOLDOVA: „RĂMÂN ÎNTR-ADEVĂR UNELE ÎNTÂRZIERI REGRETABILE CARE FAC IMPOSIBILĂ RECEPȚIONAREA LUCRĂRII LA ACEST MOMENT”

Am solicitat un comentariu de la Ambasada României în R. Moldova, întrucât proiectul a fost finanțat din banii oferiți de Guvernul român, în sumă totală de 800 de mii de euro.

„Referitor la noul sediu al Teatrului „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul, confirmăm că Ambasada României la Chișinău se află în contact permanent cu conducerea Teatrului și cu Ministerul Culturii din Republica Moldova.

Finalizarea acestui proiect important este un subiect recurent în discuțiile noastre și pot să vă asigur că există voință de ambele părți pentru finalizarea cât mai rapidă a proiectului.

În acest sens, merită reamintit că etapa de proiect finanțată de partea română a fost finalizată cu succes. Rămân într-adevăr unele întârzieri regretabile care fac imposibilă recepționarea lucrării la acest moment.

Avem încredere că toate aceste deficiențe își vor găsi soluția cu-rând, inclusiv prin accelerarea eforturilor autorităților de resort de la Chișinău. Pentru elemente suplimentare vă recomandăm să contactați Ministerul Culturii al Republicii Moldova și respectiv conducerea Teatrului”, se arată în comentariul oferit la solicitarea ZdG.

PROIECTE FANTOMĂ ÎN GĂGĂUZIA PE BANI EUROPENI

PIOTR GARCIU,
freelancer, RISE.MD, 13 noiembrie 2023

În cadrul alegerilor din 2015 pentru funcția de bașcan al autonomiei găgăuze, Irina Vlah a recurs la slogane pro-ruse, promițând electoratului o viață mai bună cu ajutorul Rusiei. Totuși banii pentru o viață mai bună în autonomie au sosit, în cele din urmă, din Uniunea Europeană. Mijloacele oferite au fost suficiente nu doar pentru susținerea antreprenorilor locali, dar și pentru modernizarea autorităților publice locale, ba chiar și pentru „reparație euro” a biroului șefei autonomiei, precum și a altor încăperi din sediul Executivului găgăuz. Jurnaliștii RISE Moldova au studiat documentele interne ale unui grant european oferit Găgăuziei și au constatat că o parte din cele 3 milioane de euro a fost utilizată de autoritățile din autonomie pentru niște proiecte fantomă care s-au dovedit a fi inutile.

„Rusia este partenerul nostru strategic de bază” și „Ne stă în puteri să fim împreună cu Rusia” – au fost sloganele electorale ale Irinei Vlah în cadrul alegerilor din 2015, în urma cărora ea a devenit bașcan. Ea a condus regiunea timp de trei mandate, între 2015 și 2023. În timpul celui de-al treilea an de mandat al Irinei Vlah, a fost semnat un acord cu Uniunea Europeană, care prevedea alocarea a 3 milioane de euro pentru implementarea proiectului „Susținerea autorităților publice locale” (SLPA). Proiectul urma să fie realizat timp de doi ani, adică până în vara lui 2019. Totuși implementarea lui a fost prelungită cu un an.

FONDURILE UE

De implementarea proiectului SLPA în Găgăuzia a reușit să beneficieze și bașcanul autonomiei din acea perioadă, adică Irina Vlah. Bunăoară, din fondurile proiectului european a fost făcută reparație în biroul ei, deși cheltuieli în acest scop nu fuseseră prevăzute. „Din anul 2017, până în anul 2019, instalația electrică din clădire a luat foc de trei ori, astfel că reparația a devenit o necesitate stringentă”, au explicat reprezentanții Comitetului Executiv faptul că o parte din grant a fost folosită pentru reparația unor încăperi din incinta instituției.

Totuși ei au refuzat să spună ce sumă s-a cheltuit pentru lucrările de renovare. La fel, nu am obținut un răspuns nici când am încercat să aflăm în ce mod renovarea birourilor a sporit calitatea activității autorităților din Găgăuzia.

Totuși, la un an de la lansarea invaziei ample a Rusiei în Ucraina, Irina Vlah și-a înregistrat discursul chiar în biroul reparat din fondurile europene. Ea a repetat atunci unul dintre falsurile despre un eventual război în Transnistria și tentativele Uniunii Europene de a finanța industria de război.

CONSULTANȚI REMUNERAȚI CU CÂTE 900 DE EURO PENTRU O ZI DE MUNCĂ

Una din componentele importante ale proiectului a constat în eficientizarea activității autorităților publice locale. Inclusiv cu suportul consultanților internaționali. Cinci la număr. În bugetul proiectului este indicat că o zi de muncă a fiecărui consultant urma să fie remunerată cu 900 de euro. De trei ori mai mult decât salariul mediul lunar în Găgăuzia pe parcursul anului 2019. În total, pentru activitatea celor cinci consultanți internaționali, proiectul a prevăzut peste 430 de mii de euro (circa 9 milioane de lei). Plus peste 50 de mii de euro pentru diurne. Nu am reușit să aflăm care a fost suma totală cheltuită până la urmă pentru consultanți, deoarece responsabilii din cadrul Comitetului Executiv au refuzat să ne răspundă la această întrebare.

EXPERTA PENTRU COMUNICARE... REFUZĂ COMUNICAREA

În proiect au fost bugetate 180 de mii de euro pentru remunerarea consultantului pentru comunicare și parteneriat public. Activitatea în cauză i-a fost încredințată expertei internaționale Vinetei Kleine, printre sarcinile ei numărându-se elaborarea strategiei de comunicare a Comitetului Executiv pentru anii 2019-2020. Am încercat să obținem de la Vineta Kleine o apreciere a rezultatelor proiectului, expediindu-i un mesaj prin WhatsApp. Ea a refuzat să ofere un răspuns, explicând că jurnalistul urmează să obțină inițial acordul persoanei pentru interviu și abia după să discute despre formatul discuției și

să pună întrebări. „Aștept cu nerăbdare răspuns la întrebarea cum ați făcut rost de numărul meu personal de telefon, pentru ca să putem continua activitatea asupra solicitării Dvs.”, a scris experta în răspunsul expediat reporterului. „În primul rând, ar fi cazul să vă prezentați scuzele pentru că folosiți numărul personal de telefon al unei persoane și să comunicați cine vi l-a oferit. În acest caz concret, datele mele personale au fost divulgate fără acordul meu, ceea ce poate fi calificat ca încălcare a confidențialității”, a mai scris Vineta Kleine, specialistă în comunicare în cadrul proiectului SLPA.

ACTELE „DE AUR” ELABORATE DE EXPERTII INTERNAȚIONALI

Printre expertizele elaborate de către consultanții internaționali figurează și strategia de reducere a numărului de direcții din cadrul Comitetului Executiv. În prezent, acestea sunt 14 la număr, adică tot atâtea câte ministere are Guvernul Moldovei. În pofida recomandărilor, autoritățile din Găgăuzia nu au acceptat să reducă numărul de direcții. Reprezentanții Comitetului Executiv au explicat acest lucru prin necesitatea de a introduce modificări în legislația din autonomia găgăuză și în cea națională. În opinia lor, experiența de reducere a numărului de ministere la nivel național s-a dovedit a fi una negativă, acesta fiind unul dintre motivele din care Comratul a refuzat să reducă numărul de direcții.

Nu am reușit să luăm legătura cu Ilmars Solims, expertul care a elaborat strategia de reducere a numărului de direcții. El nu ne-a răspuns la mesajele expediate pe e-mail, Facebook și Telegram. O altă consultantă cu care am reușit să luăm legătura este Jadranka Kungulovska din Macedonia de Nord, ea se ocupa de aspecte ce țin de sporirea calității inițiativelor legislative în Găgăuzia. Expertă ne-a spus că a activat la Comrat din septembrie 2018 până la mijlocul lunii octombrie 2018, prezentând un raport privind legislația lui Vadim Ceban, cu care a și discutat conținutul documentului. „Am convenit că eventualele comentarii și precizări îmi vor fi expediate suplimentar, iar cealaltă parte a contribuției mele în calitate de expert o voi prezenta în cele 24 de zile lucrătoare rămase, prin intermediul comunicării online (evident, fără a-mi fi achitate diurnele). Finalmente am

făcut toată munca și am fost remunerată doar pentru cele 36 de zile lucrătoare, când am activat la Comrat. (...) Ulterior, l-am întrebat (prin email) pe dl Ceban despre statutul raportului și asistența adițională, dar nu am primit răspunsuri la aceste întrebări. Celelalte 24 de zile de muncă prevăzute de contract nu au fost valorificate/achitate, deși am solicitat să fie îndeplinite condițiile contractului (din ambele părți), așa cum a fost agreat în prealabil cu dl Ceban și echipa proiectului”, a declarat Kungulovska. Cu referire la aprecierile despre realizarea proiectului, Jadranka Kungulovska a precizat că nu dispune de informații pentru a oferi un răspuns la această întrebare.

DATE SECRETIZATE

Pe lângă consultanții internaționali, în proiect au existat și cheltuieli ce țin de remunerarea experților naționali, precum și a celor patru angajați permanenți. În total, pentru salariile și onorariile consultanților, diurne și călătorii internaționale, în cadrul proiectului au fost bugetate ceva mai mult de 800 de mii de euro (circa 16 milioane de lei). Cât din această sumă a fost, într-un final, cheltuită pentru salariizare, reprezentanții Comitetului Executiv au refuzat să ne comunice.

„COMPONENTA CEA MAI IMPORTANTĂ A PROIECTULUI”

Conform paginii de Facebook a proiectului, cea mai importantă componentă consta în elaborarea unui sistem de circulație electronică a actelor. Acesta presupunea un soft care să permită angajaților din diferite entități ale Comitetului Executiv să facă schimb de documente prin internet. Pentru crearea sistemului respectiv, precum și altor câtorva sisteme – sistemul de evidență a personalului din cadrul Comitetului Executiv, sistemul de coordonare a donatorilor și a Portalului informațional unic din Găgăuzia, dezvoltat în baza vechiului site al Comitetului Executiv – au fost prevăzute 8 milioane de lei (circa 400 de mii de euro).

În octombrie 2022, reprezentanții Comitetului Executiv susțineau că sistemul electronic de circulație a actelor a devenit funcțional și că este utilizat de toate entitățile. Totuși, nici la trei ani distanță de la încheierea proiectului, nu toate direcțiile din cadrul Comitetului

Executiv sunt conectate la sistemul respectiv. De exemplu, Piotr Manol, șeful Direcției Justiție, a precizat că, la situația de la sfârșitul lunii septembrie 2023, entitatea pe care o conduce nu era conectată la sistem. Marina Semionova, șefa Direcției Cultură, nu a oferit un răspuns la întrebarea dacă sistemul în cauză a fost implementat. Funcționara a insistat ca întrebările să-i fie expediate printr-o solicitare oficială. La momentul publicării investigației, adică câteva luni mai târziu, așa și nu am obținut un răspuns de la ea. Iar cei de la Direcția Construcții au avut dificultăți în a ne spune dacă utilizează sistemul de circulație electronică a actelor.

În schimb reprezentanții altor șase entități din cadrul Comitetului Executiv afirmă că utilizează sistemul. Doar că nimeni dintre ei nu ne-au putut răspunde când anume a început să funcționeze acesta și dacă funcționarii au vreo obiecție față de tergiversarea termenului de lansare. În opinia lui Veaceslav Cunev, președintele Asociației Naționale a Companiilor din Domeniul TIC, realizarea unui astfel de proiect în termenul indicat în anunțul de licitație era ireală: „Compania mea a realizat zeci de sisteme publice. Nu îmi imaginam cum ar putea fi realizat așa ceva. Adică ar fi fezabil dacă cineva are un produs gata, un produs tocmai potrivit, care nu ar necesita niciun fel de coordonări, doar să fie implementat și gata.”

PLATFORMA DE COORDONARE A DONATORILOR, LĂSATĂ DE IZBELIȘTE

Pentru Găgăuzia, asistența oferită de organizațiile internaționale reprezintă o parte importantă în bugetul autonomiei. Potrivit informațiilor Comitetului Executiv, pe parcursul a opt ani, în regiune au fost implementate proiecte în valoare totală de peste 1 miliard de lei (circa 50 de milioane de euro).

Pentru o informare mai bună a cetățenilor și a autorităților publice privind proiectele implementate, în bugetul SLPA a fost prevăzută finanțarea creării unui sistem de coordonare a donatorilor. Planul era ca acest sistem să colecteze toate informațiile despre investițiile și granturile oferite autonomiei de către organizațiile internaționale.

Prima mențiune pe internet despre sistemul de coordonare a donatorilor de asistență internațională pentru Găgăuzia pe care am reușit

s-o identificăm datează din aprilie 2022, deși platforma urma să fie lansată încă în decembrie 2019. Pe platformă au fost plasate informații referitoare la proiectele din anii 2018-2022, doar că, din februarie 2021, fluxul de știri nu a mai fost actualizat. Iar motorul de căutare al site-ului nu identifică nicio informație despre proiectul SLPA, deși platforma a fost dezvoltată anume cu finanțare din acest proiect.

Comitetul Executiv susține că, la data de 13 mai 2020, dezvoltatorul a lansat site-ul și a transmis Direcției Relații Externe a UTA Găgăuzia instrucțiunea cu privire la completarea conținutului. Într-un comentariu pentru RISE Moldova, **Anastasia Ciolak**, șefa acestei entități, inițial a spus că platforma este actualizată. Ulterior, ea a precizat că informația despre proiecte este plasată după încheierea acestora, iar în anul 2023 au fost foarte puține proiecte finanțate de donatori internaționali și că anume din această cauză lipsesc informațiile pentru anul curent. „Deocamdată nu sunt implementate proiecte ale donatorilor externi. Acum, bunăoară, la noi are loc construcția unui colegiu industrial. Când acesta va fi finalizat, vom publica informații despre încheierea proiectului. [...] Sunt în această funcție de puțin timp. Vom publica neapărat și știri, și rapoarte, din momentul desemnării mele în funcție”, a dat asigurări Anastasia Ciolak, care, în componența anterioară a Comitetului Executiv, a deținut funcția de șefă adjunctă a Direcției Relații Externe.

PROIECTE DE LEGE INVIZIBILE

O altă problemă pe care urma s-o soluționeze proiectul finanțat din bani europeni se referă la concordanța dintre legislația națională a Moldovei și cea a autonomiei găgăuze. Din cauza diferențelor de interpretare, legile din UTA Găgăuzia au fost anulate de mai multe ori chiar de instanțele judecătorești din regiune, lucru care genera noi tensiuni la Comrat. Pentru a evita astfel de incidente, în cadrul proiectului SLPA a fost bugetată remunerarea unui grup din șapte juriști care urmau să elaboreze 16 proiecte de lege.

Grupul a fost condus de Ion Creangă, șeful Secției juridice a Parlamentului de la Chișinău. Potrivit lui Creangă, echipa lui de experți a elaborat 16 inițiative pe parcursul a aproximativ 12 luni. „Da, ele toate au fost elaborate și prezentate Comitetului Executiv.

Dar, probabil, s-au rătăcit pe undeva pe acolo (în Executivul găgăuz – n.n.)”, a comentat Creangă.

Identificarea documentelor respective s-a dovedit a fi o misiune imposibilă. Pe pagina de Facebook a proiectului acestea lipsesc, iar Creangă a evitat să ni le ofere. Atunci am încercat să aflăm soarta celor 16 proiecte de lege de la reprezentanții Comitetului Executiv, expediind în aprilie 2023 o solicitare. Însă Comitetul ne-a relatat doar despre 10 dintre ele – cinci sunt legi locale, iar cinci reprezintă rectificări ale legilor naționale.

Proiectele de lege elaborate de experți au fost transmise Executivului din Găgăuzia, astfel că, formal, Comitetul Executiv este autorul inițiativelor. Deocamdată, doar cinci dintre ele au fost examinate: la 17 martie 2023 a fost aprobat proiectul de lege „Privind finanțele publice”. Alte patru proiecte de lege elaborate de grupul de lucru din cadrul proiectului SLPA au fost aprobate de către Comitetul Executiv abia în mai 2023. Acestea țin de mormintele oamenilor căzuți în război, biblioteci și muzee.

La ședința Comitetului Executiv, proiectele în cauză au fost prezentate de către Marina Semionova, șefa Direcției Cultură a UTA Găgăuzia. „Au fost desfășurate mese rotunde, au avut loc discuții. Ulterior au urmat definitivări. Au fost modificări legislative aprobate la nivel de republică, noi aici am introdus modificări”, a comentat Semionova evoluția lentă.

Pentru a aproba primele proiecte de lege elaborate în cadrul proiectului SLPA, Comitetul Executiv a avut nevoie de aproape trei ani din ziua în care proiectul s-a încheiat oficial. Iar ca proiectele să intre în vigoare, acestea urmează să fie examinate de Adunarea Populară a UTA Găgăuzia, legislativul autonomiei. Deocamdată, acest lucru nu s-a întâmplat.

FRAUDAREA INIȚIATIVELOR LEGISLATIVE

Alte cinci inițiative au fost transmise Parlamentului de la Chișinău, ne-au anunțat reprezentanții Comitetului Executiv. Printre acestea este și proiectul de lege „Privind sistemul unitar de salarizare în sectorul bugetar”, în baza lui fiind planificată majorarea salariilor unor angajați din Executivul și Legislativul autonomiei găgăuze.

Pe de altă parte, Ion Creangă, conducătorul grupului de lucru care a elaborat inițiativele menite să armonizeze legislația autonomiei cu cea națională, afirmă că echipa sa nu are nicio tangență cu legea respectivă. „Sunt alte legi, nu sunt legile la care am lucrat noi. Aș spune că acest lucru este un moft de-al Comitetului Executiv, instituție care ține să majoreze salariile unor angajați din Găgăuzia”, spune Ion Creangă. Soarta celorlalte șase proiecte de lege rămâne deocamdată incertă.

CE CRED DESPRE PROIECT CEI DIN DELEGAȚIA UE, FOSTUL BAȘCAN ȘI FOSTUL COORDONATOR AL PROIECTULUI

Delegația Uniunii Europene în Moldova ne-a asigurat, în răspunsul oferit la solicitarea RISE Moldova, că „obiectivele concrete ale proiectului, în mare parte, au fost atinse”. În același timp, instituția a evitat să se pronunțe pe marginea eventualelor devieri de la planul de cheltuieli al proiectului, invocând o clauză de confidențialitate prevăzută de contract.

În iunie 2023, într-un interviu pentru postul de televiziune TV8, Irina Vlah, deja în calitate de fost bașcan al UTA Găgăuzia, a menționat că proiectul respectiv a fost realizat cu succes. Totodată, Vlah a adăugat că nu ea este cea care ar urma să răspundă la chestiuni mai detaliate: „În primul rând, nu eu am fost cea care s-a ocupat de acest proiect. Nu Comitetul Executiv. A fost un coordonator din partea Uniunii Europene și a fost un coordonator din partea Comitetului Executiv, Vadim Petrovici Ceban. Cred că, dacă-l veți invita în studio, el va relata totul detaliat”. Nu am reușit să obținem un comentariu suplimentar din partea Irinei Vlah. Fostul bașcan nu ne-a răspuns la apelurile telefonice și nici la mesajul pe care i l-am lăsat pe contul ei de Facebook.

Vadim Ceban, coordonator al proiectului până în septembrie 2019: „Din informațiile de care dispun, toate obiectivele proiectelor de infrastructură, ale granturilor mici au fost atinse. Aici mă refer la componentele de bază ale bugetului. (...) Referitor la ce a urmat, din anul 2019 până în anul 2021, cred că mai multe vă pot relata colegii din Comitetul Executiv”.

DOSAR PENAL REFERITOR LA ACHIZIȚII

Deja după finalizarea proiectului SLPA, Procuratura Anticorupție a manifestat interes pentru achizițiile publice organizate în cadrul acestuia. Astfel, la 15 iulie 2022, procurorii au desfășurat percheziții la domiciliul angajatei responsabile de organizarea licitațiilor în cadrul proiectului. Aceasta a fost suspectată de fraudarea achizițiilor publice, cu scopul de a procura pentru Comitetul Executiv mărfuri la un preț ridicat. La un an de la percheziții, investigațiile în acest dosar continuă, iar Procuratura Anticorupție a refuzat să ne ofere detalii.

TOTALURI

Pe parcursul ultimilor opt ani, Uniunea Europeană a fost unul dintre cei mai importanți donatori internaționali ai UTA Găgăuzia, implementând în autonomie proiecte în valoare de peste 11 milioane de euro. Sondajul desfășurat de compania IData în decembrie 2022 a demonstrat că în UTA Găgăuzia cota celor care susțin aderarea la UE este una din cele mai reduse printre regiunile Moldovei. Astfel, doar fiecare al treilea locuitor din autonomie se pronunță în favoarea integrării europene.

ASFALTUL NETURNAT LA CODRU

FELICIA CRETU,
PROIECTUL MEDIA „CU SENS”, 4 aprilie 2023

„Drum în lucru”, „Termen de finalizare – ianuarie 2023”. Asta citesc pe un panou, de aproape trei ani, locuitorii de pe trei străzi din orașul Codru, o suburbie a Chișinăului. În luna aprilie 2023, când am realizat filmările, lucrările erau făcute abia pe jumătate. Mai mult, pe unele porțiuni nu se vedea nici urmă de asfalt. Proiectul de reconstrucție a străzilor, care costă peste 50 de milioane de lei, bani publici, se pare că s-a blocat, inclusiv din cauza unor probleme de proiectare.

Una dintre cele mai lungi străzi ale orașului Codru, numită Livădarilor și care practic traversează urba dintr-un capăt până în altul, într-o zi ploioasă se umple, pe câteva sute de metri, de noroi. „De mai mult de 24 de ani nu există aici drum. Iaca, nu există. Avem parte de glod. Dacă vă trebuie, pot să vă dau oleacă. Peste o zi trebuie să spăl poarta de glodul acesta”, spune **Gheorghe Gavrilan**, un locuitor al orașului Codru. „Te duci la serviciu, ți-e rușine în microbuz. Cizmele sunt murdare, le ascunzi. Ori avem cu noi un pachet de șervețele umede și ne ștergem. Cum venim acasă, „curăței”, ne spălăm. Nu avem încotro. Acesta e unicul drum pe care să ieși la microbuz. Și atât”, se plânge o altă locuitoare, **Ana Luchianov**.

CONSTRUCȚIA DRUMULUI, ÎNCEPUTĂ TREI ANI ÎN URMĂ

De mai bine de trei ani, strada Livădarilor, dar și alte două din preajmă – strada Izvoarelor și stradela cu același nume, sunt în plin proces de construcție. Pentru asfaltarea celor circa patru kilometri și jumătate de drum, s-au alocat peste cincizeci de milioane de lei, iar lucrările ar fi trebuit să fie gata încă în ianuarie 2023. Consilierul local **Vadim Țurcan**, care este și președintele Comisiei pentru buget, finanțe, economie și reforme a Consiliului Primăriei Codru, ne arată cum stau lucrurile pe șantier. Pornim cu mașina din capătulul străzii Livădarilor. „Dacă vorbim la nivel

de asfaltare, puteți să vedeți doar porțiunea asta, pentru că alte porțiuni, de fapt, ele nu-s”, arată Vadim Țurcan. Peste circa jumătate de kilometru, asfaltul se termină și intrăm pe un drum acoperit cu pietriș. „Practic, vedeți că șantierul este abandonat. În stânga, în dreapta sunt materiale de construcție care, fie nu au fost utilizate, fie deja nu mai pot fi utilizate. Drumul este denivelat, altfel, riști să-ți strici mașina, mai ales că pe stânga, pe dreapta, sunt gurile de canalizare care au fost acoperite temporar”.

Peste încă un kilometru și jumătate ajungem la o porțiune care arată ca un drum de țară. „Pe această porțiune s-au făcut doar unele lucrări de pregătire, de evacuare a gunoiului, s-a făcut partea de canalizare pluvială, însă ceea ce ține de învelișul rutier, practic nu s-a executat deloc. Eu aș califica acest proiect, de fapt, o modalitate sau un exemplu care să arate cum nu trebuie să fie implementat un proiect de infrastructură de așa complexitate. Și aici mă refer la faptul că acest proiect nu a fost dus până la capăt, nu a fost finalizat în termeni și, respectiv, arată o deficiență de management în implementarea proiectului, atât din partea autorității contractante, cât și a operatorului economic, adică primăria și compania de construcții. Acest lucru este foarte grav, pentru că în primul rând suferă cetățenii orașului Codru”, explică în continuare Vadim Țurcan.

Nu s-au încheiat lucrările nici pe strada Izvoarelor. A rămas să se mai toarne încă un strat de asfalt. Paralel cu ea, se află stradela Izvoarelor. Și aici – un șantier în lucru. **Liubomir Chiriac** locuiește pe această stradelă de ani buni. El e nemulțumit că, în urma lucrărilor, drumul a fost îngustat. Ca să ne convingă, îl măsoară cu ruleta: „Patru metri și 50 de cm. Am avut un drum, era pietriș, dar putea merge salubritatea, putea merge ambulanța, puteau merge pompierii. Am avut șapte metri și ceva, putea trece orice mașină. Acum suntem puși în situația că nu putem face nimic”.

DRUM ÎNGUSTAT, LOCUITORI NEMULȚUMIȚI

Nemulțumiți sunt și vecinii. Aceștia au expediat în februarie o scrisoare Primăriei și Consiliului Local, prin care au cerut suspendarea lucrărilor. „Mergem mai departe să vedem cu ce o să se termine tot proiectul acesta, că așa drum nep practicabil nu ne trebuie”, spune Liubomir Chiriac, care este unul dintre semnatarii.

Specialistul în construcții **Mihai Busuioc** a fost angajat de Primăria Codru să verifice calitatea și volumul lucrărilor pe durata întregului

proiect. Venit la fața locului, a fost luat la rost de doi localnici. „Ce fel de proiect ați făcut dumneavoastră, dacă proiectul acesta are un metru și jumătate dintr-o parte și din partea cealaltă – un metru jumătate. Cui îi trebuie trei metri? Nouă, ca să vină să ne ia gunoiul... nu poate nicio mașină să treacă”, întreabă **Ion Trofim**. „Proiectantul a spus că așa-i norma. Mașina nu se ține în drum”, răspunde Mihai Busuioc. Întrebat de ce s-au târăgănat lucrările, Busuioc răspunde că de vină ar fi creșterea prețurilor și lucrările suplimentare care au apărut între timp.

Am mers la Primăria Codru pentru mai multe detalii, unde primarul **Vladimir Munteanu** a acceptat să ne ofere un interviu doar dacă o angajată filmează în paralel: „Vă dau interviu când pornesc și eu camera mea, ca să nu scoateți din context ceea ce o să vorbesc”, a spus primarul.

S-AU GĂSIT GREȘELI ÎN PROIECT

„Această stradă e o stradă problematică, fiindcă nu a fost niciodată construită, reparată. Multe obstacole au fost întâlnite: cu lucrări suplimentare, cu prețuri majorate, unde primăria a luat o hotărâre să analizeze foarte bine, deci, propunerile agentului economic pentru majorarea prețului și lucrări suplimentare. Au fost multe greșeli, deci, de proiectant făcute în acest proiect, și ca banii publici să nu-i irosim în zadar, fiindcă noi răspundem de banii publici, noi facem tot posibilul ca prelungirea acestei lucrări să fie conform legislației în vigoare. Oamenii trebuie să înțeleagă și Consiliul trebuie să fie responsabil de ce a început administrația publică locală, ca să ducem această construcție, acest drum până la urmă, până la sfârșit să fie construit. Dar orice lucrare adăugătoare trebuie să fie votată la Consiliu. Orice ban se votează de Consiliu”, a explicat ulterior primarul.

Compania Luxgaz SRL este cea care acum trei ani a câștigat licitația de milioane și s-a angajat să pună asfalt pe cele trei străzi. De fapt, contractul nu a fost câștigat din prima. Inițial Primăria Codru i-a respins oferta și a anulat licitația. Luxgaz SRL, însă, a contestat decizia la Agenția Națională pentru Soluționarea Contestațiilor, care a constatat că „este neîntemeiată respingerea ofertei doar din simplu motiv că lipsesc unele precizări, (...) acțiunile autorității contractante reprezentând un formalism excesiv”. Astfel, autoritatea locală a fost obligată să reevalueze oferta.

„Noi am organizat deja de câteva ori această procedură de achiziție

și chiar dacă noi optăm pentru anulare, deja, întrucât avem o parte motivantă din partea ANSC, eram obligați, într-o oarecare măsură, să avem un câștigător pentru acest obiectiv”, spune **Mihaela Tăriță**, specialistă în achiziții publice la Primăria Codru.

Lucrările au pornit din start cu stângul. Asta, deoarece, cum a recunoscut și primarul orașului Codru, multe dintre greșeli au fost făcute încă la etapa de proiectare. De exemplu, nu au fost prevăzute 300 de capace pentru gurile de canalizare, explică **Alexei Pleșca**, administratorul și cofondatorul companiei Luxgaz SRL: „Deci dacă înmulțim, pur și simplu, așa, la 3.000 de lei capacul, ai un milion de lei numai în capace omisiune. Și astfel de omisiuni sunt foarte multe. Niciodată n-am întâlnit așa situație, în primul rând, atâtea modificări într-un proiect. Primăria trebuia să prezinte un proiect modificat, care să prevadă toate omisiunile, pentru că eu nu sunt obligat omisiunile proiectantului să le compensez din bugetul propriu”.

Antreprenorul susține că firma care a efectuat proiectul de execuție a lucrărilor, în baza căruia acum el trebuie să construiască drumul, nu a reacționat prompt atunci când au apărut lucrări suplimentare: „Un an s-a târăgănat cu procesul acesta de supraveghere de autor de proiect, timp în care nu a executat nici modificări la documentația de execuție. Deci noi, efectiv, un an am așteptat în zadar. Noi suntem o instituție privată, o companie privată, interesul nostru primordial este să executăm un volum cât mai mare de lucrări, cât mai rapid, ca să putem lua alt contract, deci să avem rulaj. Nouă beneficiarul nu ne-a asigurat condiții de lucru, noi nu am avut până la moment un proiect final pus pe masă, să-mi spună «băieți, așa lucrăm, așa executăm lucrarea». Deci, cum putem noi să mărim ritmul, să urgentăm lucrările, dacă noi nu știm cum?”.

PROIECTANTUL NU POATE FI GĂSIT

Compania care a realizat proiectul de execuție a lucrărilor este Institutul de Proiectări de Stat „Iprocom”. În Chișinău, are sediul în mai multe birouri dintr-o clădire care aparține statului. Nu am găsit pe nimeni la sediul „Iprocom”. De la paznicul clădirii am aflat că nu suntem singurii care caută responsabilii acestui institut de proiectare. Administratoarea clădirii declară că întreprinderea nu ar mai activa la această adresă, având și datorii acumulate pentru plata chiriei. Nu am reușit să vorbim cu niciun

reprezentant al „Iprocom”, deși am încercat în repetate rânduri să-i contactăm telefonic. În schimb, am aflat de la responsabilul de achiziții publice din cadrul Primăriei Codru că în 2021 autoritatea locală a angajat un alt agent economic, specializat în activități de proiectare. Este vorba despre Întreprinderea Individuală „Curaj-Boșcăneanu” administrată de **Fiodor Boșcăneanu**, fostul inginer șef al întreprinderii de stat „Iprocom”. Acesta este responsabil de supravegherea și ajustarea proiectului de execuție în cazul apariției unor lucrări suplimentare. „Problema nu-i în mine, problema e în aceea că s-au schimbat prețurile, au apărut niște lucrări adăugătoare. Asta-i problema. Toate modificările s-au făcut. Modificările sunt date din decembrie la primărie, din decembrie. Agentul economic le poate executa, numai primăria trebuie să le verifice. Toate modificările acelea trebuie să treacă verificarea”, spune Fiodor Boșcăneanu.

Pe de altă parte, Mihaela Tăriță spune că Primăria abia urmează să primească toate actele: „Acum suntem în proces ca proiectantul să aducă toate modificările, lista cantităților consemnate în actele de constatare. Ulterior, primăria să le transmită operatorului economic, ca operatorul economic să aducă oferta, adică cât costă lucrările, din punctul de vedere al operatorului economic, aceste lucrări suplimentare care nu erau prevăzute inițial”.

Prin urmare, pe lângă cele peste 50 de milioane de lei prevăzute pentru acest proiect de construcție a străzilor, ar mai fi nevoie de alte milioane pentru lucrări suplimentare. Majorarea valorii contractului trebuie să primească, însă, aviz pozitiv din partea Consiliului Local. Deocamdată, Primăria nu a pus pe masa consilierilor o astfel de solicitare. „Noi am discutat la ședință și am discutat verbal. Practic, nu ni s-au prezentat careva documente care au stat la bază. Pe de o parte, iarăși, noi am alocat bani care nu s-au valorificat. Acolo nu scrie «lucrări suplimentare», «lucrări de bază». Scrie «pentru proiect», deci «buna gestionare a șantierului», respectiv, rămâne valorificarea acestor bani. Antreprenorul a venit cu unele solicitări și noi de fiecare dată i-am spus că resursele sunt, deci, problema este să fie implementat proiectul”, explică consilierul Vadim Țurcan.

Între timp, Primăria a încheiat cu agentul economic un acord de prelungire a termenului de execuție a lucrărilor cu încă un an. Până atunci, dincolo de ping-pong-ul de acuzații și pasare a responsabilităților, locuitorii orașului Codru sunt cei păgubiți.

Afaceri pe bani publici: finul – președinte de raion, nașul – consilier raional și om de afaceri care câștigă licitații de milioane în raion

Sistemul E-Dosar de la Procuratura Generală: cum au fost cheltuite 1,8 mln de lei pentru îmbunătățirea unei baze de date care funcționează anevoios

Patimile cotelor valorice la 30 de ani de la dispariția colhozurilor. Cazul Baraboi, Dondușeni

Proiecte fantomă în Gagăuzia pe bani europeni

Drumuri cu dedicație la Buda, Călărași. Spre grădiniță – beton care crapă și se desprinde, spre casa primăriei și a unui consilier – strat gros și durabil

Asfaltul returnat la Codru

CARTEA NEAGRĂ

A RISIPEI BANILOR PUBLICI

ÎN REPUBLICA MOLDOVA

2023

**FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION** For Freedom.
Romania and Moldova

2023

CARTEA NEAGRĂ A RISIPEI BANILOR PUBLICI ÎN REPUBLICA MOLDOVA